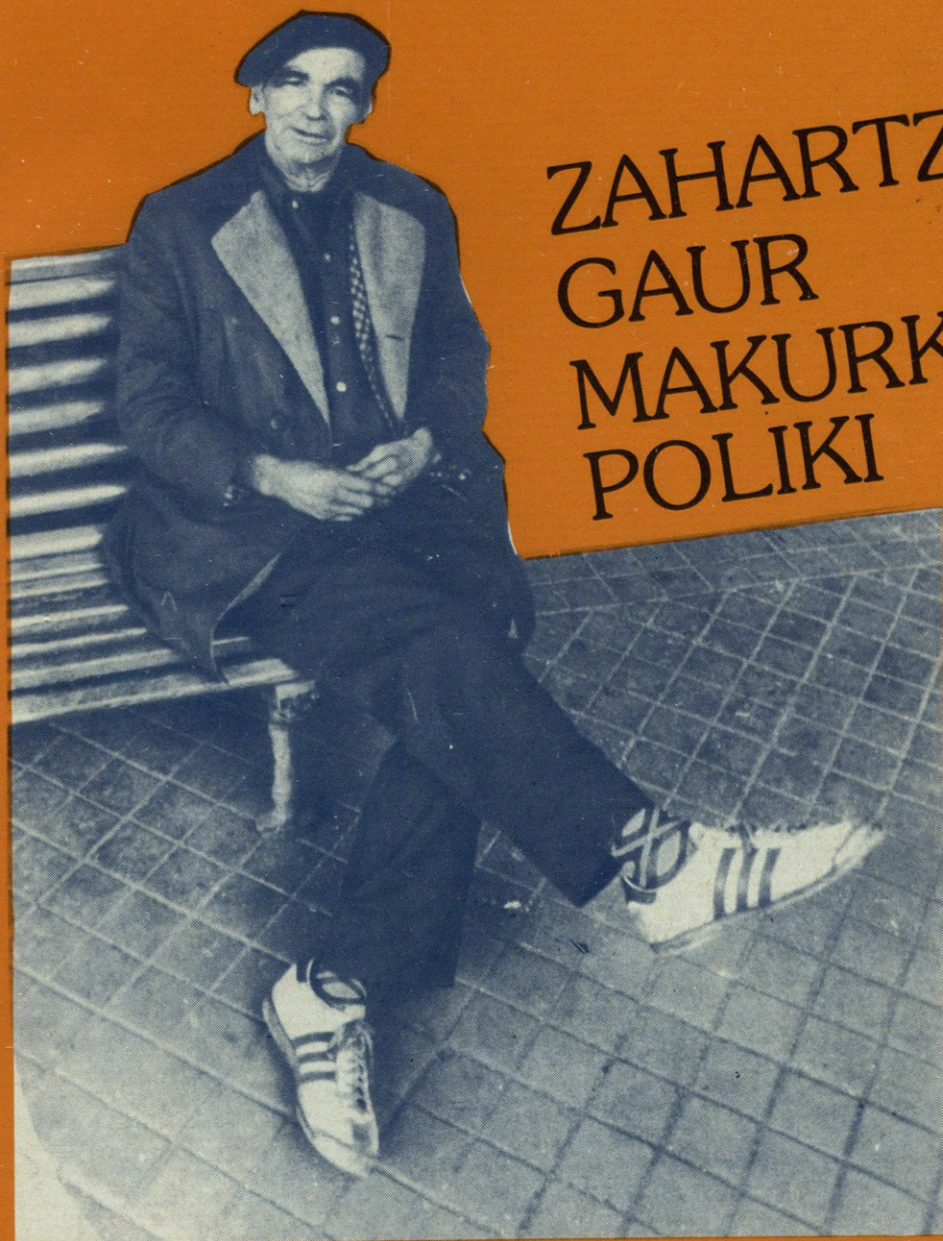

ARGIA

1982 - Ekaina 20 - XLVgarren urtea 938 zenbakia 75 pezta

ZAHARTZAROA
GAUR
MAKURKA TA
POLIKI

KOLDO GOROSTIAGA

«ESTATUTO HAU KALTEGARRIA DA»

«ARANZADI» HERRIAK ASKO MAITE DU GURE JENDEA

BELTZA

J.L. DAVANT

GEXAN LANTZIRI

Gipuzkoa'ko jakintza bearrak, iraunkor eta eten-
gabeko ardura eskatzen dute. Bereziak eta or-
emenka edatuak izanik, elkar artu ta saillean
egin bearreko lana.

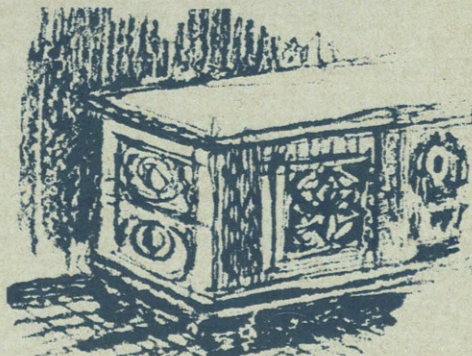
Donosti-Aurrezki-Kutxa'k lortutako etekiñak ez
ditu erabilli oi banakako laguntzan, Gipuzko-
erriaren onerako bai ordea. Zuri Kutxan jarritako
diruak korritua ematen dizu baita orretaz gaiñera
zu, Donosti-Aurrezki-Kutxa'ren bidez ekintza
auetako lankide izentatu ere:

- Miramon'en, Arbide-Dorreak ber-eraiki, Bide-
bietan, "Moneda" izeneko baserria ta Azpeiti'n,
Enparan-jauregia zar-berritu.
- Ateraldi-Argitaraldi-Gipuzko-Bazkunak eta "Dr.
Camino" izeneko jakintza saillak, Idazti argi-
taratzea.
- Donosti'n, arduradun guzientzat irikia dagon,
Dr. Camino Idaztitegia.
- Jakintza-ekiñaldiak, Donostiko Aretoan eta Gi-
puzkoa'ko 17 gela-nagusietan.
- Erti-Erakusketak, Eibar, Donosti ta
Zumai'ko Aretoetan. Gipuzkoa'ko
jakintza-lagundi ta
bazkun askori, lagun-
tza ta babesa.

Jakintza sail
ontan ere

lankide zaitugu, Gipuzko-
erriari lagun egin bai diozu.

ZU ERE ONTAN LAGUNTZAILLE ZAITUGU

**IA EUN URTE DARAMAZKIGU GIPUZKO-ERRIAREN
ALDE LANEAN. IA EUN URTE!**

GIZARTEA

Koldo Gorostiagak gure legeak aztertzen

OROKORKI, ESTATUTOA OSO KALTEGARRIA DA

Koldo Gorostiagak bera den jurista baten eritzi eta azterketak agertzen dizkigu: LOAPA, Estatutoa, trasferentziak. Nork esan du orain arte Estatutoak Konstituzioaren mugak bete-bete egiten ditueneko hori egia ez dela?

ERREPORTAIA

ZAHARTZAROA: MAKURKA TA POLIKI

19.ean gure zaharrek daramaten bizimodu ia jasan ezinaren berri ematen zaigu. Gizarte honen talde marjinaturik zabalaren egoera zaila.

- 2 Aste giroa.
- 4 Estatuto hau kaltegarria da: KOLDO GOROSTIAGA
- 8 Ttanttaka
- 9 Besteena
- 10 Herriko Plaza: HABEko Irakasleak.
- 13 Xiberotarrek Ipar Euskadiko mendietan: BELTZA.
- 15 OLARIAGA: Izan ere.
- 16 Aranzadi: Herriak asko maite du gure jendea.
- 19 Zahartzaroa gaur: Makurka ta poliki: Jo.
- 23 Eta Kitto: Gure esperientzia toki guztietara zabaldu nahi dugu.
- 25 Arte martzialak: Bizitza osoa eskatzen duen lana.
- 27 Departamentia: J. L. DAVANT
- 28 Lau goselariren inguruan borrokan: GEXAN LANTZIRI.
- 29 Rolling Stones: Kontzertu baten gauza izkutuak: Joxe Mollari.
- 30 Baletaren hurratsetan: Joxe Mollari.
- 32 Bertsoak: Azkoitiako Saioa: Zaldubi.
- 34 Teatreroak: Debakoekin elkarriketa.
- 36 Zinema: Fasbinder-en heriotzean: Koldo SAN JULIAN.
- 37 Bertsoak: Malvinas inguruan: Iñaki GOROSABEL
- 38 Jo... Adarra.
- 39 Fotonobela
- 40 Azkenekoa.

Herriak

35 urte natur zientziak jorratzen

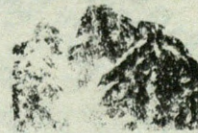
«ARANZADI»: HERRIAK ASKO MAITE DU GURE JENDEA

Eta beste bi erreportaia ere aurkituko dituzu ale honetan: bata «Aranzadi» elkarteari buruzkoa, zientzi lanetan hain ezaguna den talde horretako partaideekin izandako solasaldia. Eta bestea berriz «Eta kitto!» aldizkarikoekin egina.

izadia

XIBEROTARREKIN IPAR EUSKADIKO MENDIETAN

BELTZA, J. L. DAVANT, eta G. LANTZIRI osatzen dute aste honetan gure firman saila. On egin, irakurle!

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia kooperatiba.
Zuzendari kazetaria: Koldo San Julian.

Erredakzioa: Josu Landa, Joxemi Zumalabe, Pello Zubiria, Iñaki Uribe, Xalbardin, Jon, Xabier Etxaniz, Joseba Alvarez.

Idazleak: Enrike Amonarriz, Mikel Antza, K. Argiñano, «Astema», Joxe Azurmendi, B. Bakalkoa, «Beltza», R. Castellano, Carlos Donoso, Mikel Hernandez

Abaitua, Felix Ibargutxi, Rufino Iraola, Julen Kalzada, Pello Lizaralde, «Mendiaga», «Murumendi», Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Joseba Sarrionandia, «Trikuharri», «Txillardegia», Jon Urrujolegi, «Xinaberri».

Marraskilariak: Antton Olariaga, Joxemi, Julio, Zut.

Argazkilariak: Luis Otaegi, Arturo, Txema Ormazabal.

Administrazioa: Iñaki Ugarteburu, Pepi Zabaleta, Joxe Mari Ostolaza.

D.L.: 80-1963

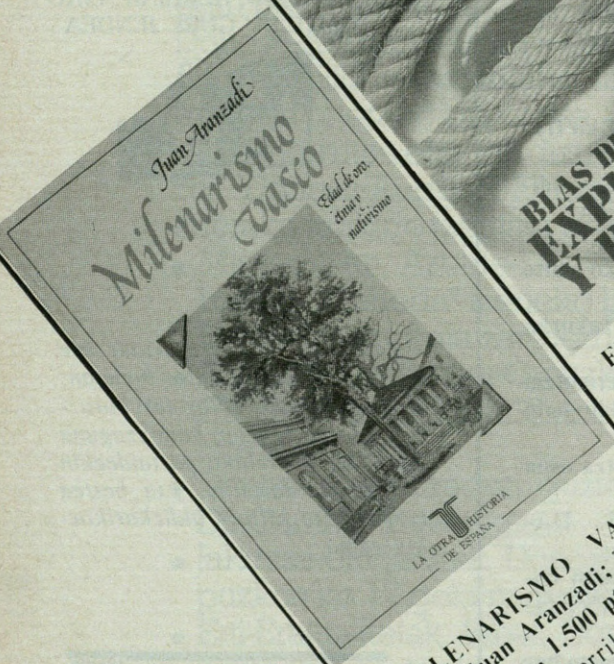
Helbidea: ARGIA, Virgen del Carmen, z/g. Ramonenea etxea, behe. DONOSTIA-12.

Telefonoa: (943) 28 33 99

GRAFICAS SEMI - Plz. Lasala, 3 - S. S.

HARPIDE SARIA

Normala	2.500 pta.
Laguntzazkoa	pta.
Estatutik kanpo	3.500 pta.
Airez	5.400 pta.
Ale bakarra	75 pta.

LIBURUAK
RADIOGRAFIA DE UN MODELO REPRÉSIVO, Miguel Castells: Ediciones Vascas, 180 o., 600 ptas.

Dudarik ez dago Miguel Castells abokatu eta politikoa, luma-gizona ere baidela. Folioak eta folioak, atera dira gai bera eskuetatik, ia beti gai bera darabilela-rik: errepresioa eta azterketa politikoa. Oraingoan, frankismoaren ondoko zenbait urte azertzen ditu: 77ko ekainetik aurrera konkrituaren modu guztia azertzen ditu, halanok, la tortura, gartzela, hilketak, eta betiko abar luzea. Patxi Zabaletak egiten dio aurkezpene, eta hitzaurrea Telesforo de Monzón zelan erretutik datorkigu. Liburuaren alderik interesanteena, seguruenak, datu-bilketa era ordenaketa du.

MILENARISMO VASCO, Juan Aranzadi: Taurus, 533 o., 1.500 ptas.

Euskal Herriko gaur egungo egoeraz argi apur bat eman nahian burututako liburu hau Juan Aranzadi irakasleak. Beti ere historian oinarrituta digu lehen tesia aurkeztu digu esanez nazionalismoa (ETAkoa nahiz araniarra) dituen konnotazio negatibo guztiekin. Oso tonodesmitifikatzailea darabil liburu guztian zehar, hainbat kontzeptu eta uste lurrak bota nahiean. Ororetik hartuta, oso diskurtse guztiak, baita horretarako kortsuak izan daitezke bere iristeko hartzen dituen arrazonomenduak. Bistan da merezi duela liburuak irakurtzeak, erreferentziapuntu gisa bederen.

BLAS DE OTERO EXPRESION Y REUNION, Blas de Otero: Alianza Editorial, 279 o., 300 ptas.

Poesia soziala deiturikoaren barruan inor guztik izango zuen Blas de Otero poeta. Esan daitezke bera dela Espainiako hauen bidez aurkeztu nahi dugun liburua antologia bat da, bere bizitzan zehar idatziriko hamahiruren bat liburutatik hautatutako poema-piloa. Benetan Oteroren poemagintza gaingiroki ezagutzeko gida-liburu gisa edo. Hitzazula Cruz eta oharrak Sabina de gu ageri dira.

ALMACEN DE CUENTOS, S. Calleja: Olañeta editor, 125 o., 450 ptas.

«Tiene más cuento que Calleja» esaldi famatuak hura entzun izan dugu jolasetan eta. Baina enteratuginen arte gizon hori ipuinak idazten eskuz esku, baitzen zituela igaro zen. Ba bai, hirurehun ipuinen baten baten gora idatzi zituen Cuervo-Villasanteren eskutik. Mila esker detailegatik aldizkariak

aste honetako

abagadune: oportunitate, aukera	biderkaketa: multiplikazio
agintera: imperativo	bits: espuma
ahantzi: ahaztu	burutu: bukaerara eramane
aintzira: lago	denere: denei
aztoratu: izutu	erpin: vértice
baraualdi: ayuno	eskergea: izugarri haundi
bermatu: afianzar	ezabatu: deshacer

KAIXO

ALDIZKARIAK
KAIXO. 13. zenbakia,
82. ko orsaila.

Urretxuko Udalak argitaratzen du aldizkari hau. Guri aleguztiak bidali dizkigute, eta deus baino lehen eskerrak eman nahi dizkiegu. Aldizkari automatiko itxuraz kalera-izten da hau ere: bitarteko kaskarrez. Txalorik berotegileek, eta bigarrenik Udaletxeko gizonek, era horretako iniziatibak bultzatu eta indartzeagatik.

tzereen «Hitzez, hotsez eta...» ikuskizuna, Iparragirre aretoan. Tolosako Udalak antolatua. Udalak antolatua ere larunbata 26an arratsaldeko 4.30tan Gorosabel zaharretan **Txotxongilo** taldea eta gaueko 11.30tan Zudearen errezitala.

J. A. ARTZEREN IKUSKIZUN BERRIA.. «Hitzez, hotsez eta...» du izen berria, eta ondoko egun eta tokiotan ikusi ahal izango da lehenengo aldietan: Ekainak 21, Arrasaten; Ekainak 25, Tolosan; Ekainak 28, Parisa San Pedron; Uztailaren 1, Iruiñean; eta azkenik Uztailak 20, Zornotzan. Konektatzeko, hauxe duzue telefonoa: (943) 59 08 14.

EKAINA. 1. zenbakia, 1982. ko maiatza, 30 F. «Ekaina», beste aldizkari berri bat Iparraldean. Kultur aldizkari elebiduna, zehazkiago esatearren, «Amalur» izeneko kultur elkarteak argitaratu du lehenbizikoz, eta maiztasun tinkorik gabe jaito badira ere, asmo zintzoak dituzte aurrerantzean irauteko «Revue d'Etudes basques» delako honekin. Lau bat seiz, gaiak bere osotasunean kulturazkoak izaki bat). Posta-trukerako helbidea honokoa duzue: Añre Ona, route d'Arbonne, 64210 BIDART.

ERAKUSKETAK
TOLOSAN KULTUR SAIOAK. Ekainak 18, ostirala, gaueko 10.30tan **Bertsolari Jaialdia**, Tolosaldea Birreuskalduntzeko Elkarteak antolatua. Parte hartzaileak: Amuriza, Lopez Lizaso, Lazkao-Txiki, Zekainak 25ean, arratsaldeko 7.30tan, J. A. Ar-

ZARAUZKO ARTE ESKOLAREN ERAKUSKETA. Donostian. Lasarik dagoen «Katilu» erakusketan Hilaren 20ean Arte Eskola delakoaren erakusketak interesgarriak izango dira. Experimentazioa izango da, eta ondorioz bisitatzearekin eman dezakegun babes eta laguntza merezi dute, baita antzekoak izango dira 15 bat egun iraungo du.

EKAINA. 2.

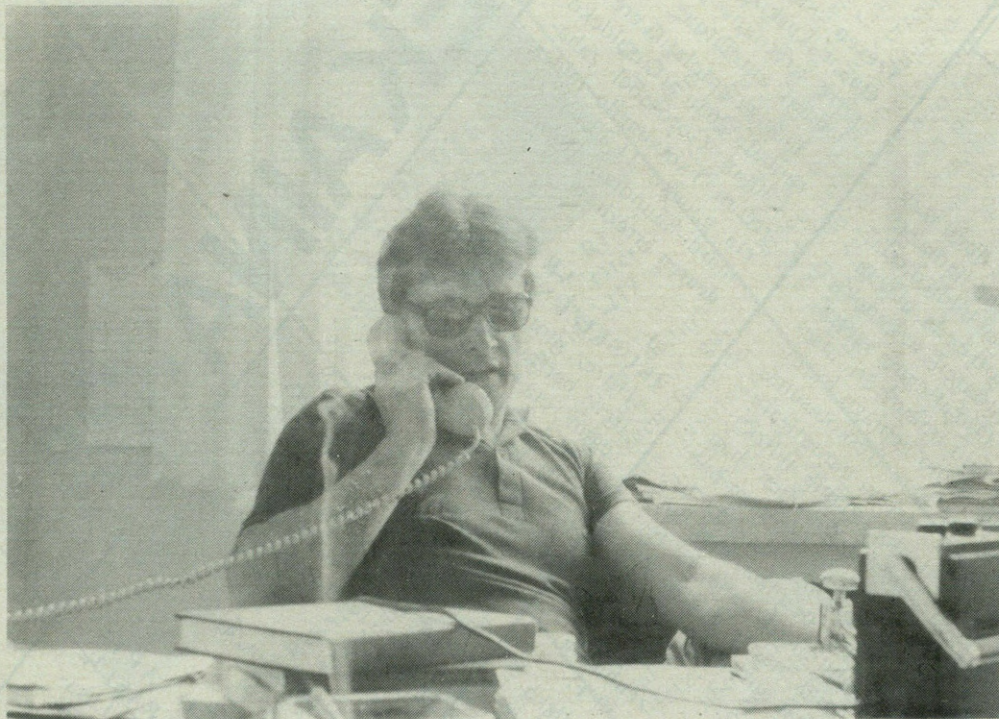
II-ARDONAK

hiztegia

gandor: cresta
gaztaia: gazta, gasna
hezetasun: humedad
ipotx: enano
jaurtiki: bota, arrojatu
lerrokatu: errenkan jarri, alineatu
luizi: desprendimiento de tierra

murriz: urri, escaso
oren: ordu
pairatu: sufritu
uhilde: erretena, surco de agua
uzta: kosecha
xaxatu: azucar
zumo: mimbres

Koldo Gorostiagarekin, gure legeak aztertzen

OROKORKI, ESTATUTOA OSO KALTEGARRIA DA

Koldo Gorostiaga, 42 urte, gazteago dirudien arren, Lan Zuzenbideko irakasle Donostiako Zuzenbide fakultatean. 60 hamarkadan Hernanialdeko bailaran egindako lanagatik ezaguna hango langile munduan. Iparraldea (bizi) eta hegoaldea (lana) egunero uztartzen dituena.

Gaingan ditugun legean azterlari eta azterzale kritiko bat aurkitu dugu, magnetofonoa piztu bezain laster. Eta eskema asko apurtzeko moduko argudioak entzun. «Konstituzioa Estatuoa baino autonomikoagoa da». Harrigarria, ezta?

KOLDO GOROSTIAGA.— Estatutoaz anekdotatxo bat kontatuko dut. Lehen aurreproiektua agertu zelarik, Goio Monreal, orduan senadore, etorri zitzaidan. «Ea zer iruditzen zaizun, nik uste dut oso texto ona dela» etabar. Lehenbiziko artikulua irakurri nuenean «neretzako aski da» esan nion, guztiz kaltegarria zela. «Baina zergatik?», eta esan nion hor agertzen zela «Euskal Herria Espainiako Estatuaren barruan komunita-

te autonomo gisa eratzen da». Barkatu, baina Euskal Herria ez dago Estatu Espainolean bakarrik, eta hori onartzea Euskal Herria ukatzea da.

ARGIA.— **Eta definizio horrek jarraitu zuen aurrera.**

K.G.— Bai, eta gaur egun hala esaten da: «El Pueblo Vasco o Euskal Herria se constituye en comunidad autónoma dentro del Estado Español, bajo la denominación de Euska-

di, de acuerdo con la Constitución». Abertzale batentzako hori Euskal Herria ukatzea da. Hori lege artikulua bada, pikutara bialtzen dut Estatuto hori, ez zait bat ere interesatzen. Estatutoaren azterketa bat egitekoan hortik partitu behar da, lehen artikulutik.

A.— **Lehen muga hor dagoela, alegia.**

K.G.— Eta gero esaten didate «E,

barkatu, baina, bai, noski, baina, beste irtenbiderik ez dago eta...» «Begara hori zuek esaten duzue, esan nion, baina hala eta guztiz ere ez nuke holakorik onartuko». Beste erredazioren baten bidez hartuko nuke, esate baterako «Bizkaia, Araba eta Gipuzkoa komunitate autonomo bezala eratzen dira...» eta hortaz ados, ez nago kontra. Jakina, Nafarroa kanpoan geratzen dela, baina hor ez dut ikusten funtsezko kontrahesanik: pauso bat dela eta nahi duzuna esan daiteke. Orain, Euskal Herria Bizkaia, Araba eta Gipuzkoa direla esatea, hori ez.

A.— Estatutoa onartzeko zure oztopo bakarra lehen artikulua hori al da?

K.G.— Bigarren fenomenoak Nafarroaren egoera da. Nafarroa Estatutoaren barruan gelditzen dela esaten dute. Hori esan dute Herriaren aurrean Estatutoaren alde bozkatu dutenek. Nik zera esaten dut: Nafarroa hemen ez dagoela garbi dago Estatutoan. Aipatu bai, egiten da, Nafarroa, ez dakit zenbat aldiz. Baina Nafarroa barruan sar dadin Estatuto hau erreformatu egin behar da, eta erreformatzen ez den bitartean Nafarroa ez da barruan gelditzen. Hori gutxitan aipatzen da.

Nafarroa barruan sar dadin, Estatuto hau erreformatu egin behar da. Eta Madrilek baimena eman arte, Estatutoa ez da erreformatzen.

A.— Eta Konstituzioak eta Madrilek izanen dute zer esanik horretan.

K.G.— Madrilek eman behar du baimena, noski. Estatutoa hau erreformatzeko kontsultak eta erreferenduma eta abar behar dira. Baina baita Madrileko baimena ere. Eta baimen hori Madrilen ematen ez duten bitartean Estatutoa ez da erreformatzen. Estatuto honen bi akatsik haundienak hauetxe dira: lehen artikulua, Euskal Herria zer den ukatzen delako, eta bigarrena, Nafarroa sartzeko ez dela Patxi Zabaletak aipatu zuen «carrera de obstáculos» bakarrik pasa behar, okerrago, azken finean Madrilek eman behar duela bere baimena.

A.— Harrigarri samarra ere bada jurista bati holako hitzak entzutea.

K.G.— Juridiko mailan ari naiz, ez naiz sartzen politiko mailan. Oinarritzko arau bezala, Estatutoa guztiz ahula dela uste dut, eta sentidu horretan kaltegarria behar bada. Gasteiztik beti esaten da, eta Estatutoaren aldeko guztiek diote, indartu eta sakondu behar dela. Sentidu batzuetan onuragarri izango da behar bada, Euskal Herriarentzako, konpetentzia gehiago izango dute eta maniobra kapazidade gehiago. Baina Nafarroa kanpoan dagoenez eta Ipar Euskal Herrikoekin bat ere harremanik izan ez dugunez, gaurko komunitate autonomoa sakontzen bada, sendotzen ari dira dauden mugak.

A.— Baina komunitate autonomoa muga horiek gairatzen saiatuko dela pentsa genezake.

K.G.— Justu orain Suizan egon naizen kongresu batetan ideia hau bota zuen han zegoen suizar batek, guztiz baliagarria guretzat: Mugek bereizten dituzte estatuak, eta hor dauden Herriak erdibiturik gelditzen dira, gure kasuan bezala, Bidasoarekin gertatzen zaiguna. Baina hori ez dela kalte bakarra zioen suizar horrek. Estatu bakoitxak bere nortasuna sistematikoki aipatzeko erabiltzen du muga. Mugatik urrun ez da hain garbiki agertzen Estatuaren nortasuna, eta mugarat hurbilduz goazelarik estatuaren izena eta nortasuna eta aparatoak gero eta nabariago agertzen direla ikusten dugu. Ideia hori oso garrantzizkoa da. Administrazio mailan, Komunitate Autonomoekin, mugak sortzen baditugu Euskal Herriaren barruan, bi aldeetako zatia gero eta gehiago bereziko dira. Gure Estatutoa indartzen badugu, berezitasun hori gero eta haundiago izango da. Komunitate Autonomoaren ahalmenak eta nortasuna sendotzea, Euskal Herria desgitea da nolabait.

Orokorri begiratu, Estatutoa oso kaltegarria da nere ustez. Gero, hori aipatu ta gero, ze konpetentzia dituen gure gobernu autonomoak, hori bigarren mailako gauza dela uste dut.

A.— Badago puntu garrantzizko bat hemen ikutu beharrekoa: hezkuntza. Zu fakultateko irakasle zara. Lehen aipatu duzun zulo hori haundiagotuz joango da...

K.G.— Edozein mailatan bezala, bai. Esate baterako, badugu Nafarroan unibertsitate pribatu bat, gure unibertsitate barrutik kanpo. Nafarroako edozein fakultate publiko Zaragozari lotua dago, Nafarroak unibertsitate publikorik ez bait dauka.

Eta unibertsitate pribatua gelditzen da hor jaun eta jabe. Eta beren soberanotasuna defenditzeko ahalegin guztiak egingo dituzte gure barrutia Nafarroaraino zabaldu ez dadin. Horretan Zaragozatik eta Madrildik izango dute laguntza.

Hor agertzen da garbi nola planteatu irakaskuntza goitik behera eta plangintza orokor batean Nafarroa kanpoan gelditzen dela. Ez da posible. Nola planteatu euskararen normalizazioa unibertsitate mailan?

A.— Estatutoaren alde direnak, Nafarroaren eta komunitate autonomoaren artean kontseiluren bat sortzea planteatzen ari dira.

K.G.— Bai, sistematikoki akordio bidez harremanetan jartzea. Jurista bezala gauza bat esango dizut: Kontratueta beti bi parte dira, eta nahiz eta biak akordio batera iritsi, bi dira hori beti. Akordioaren estrategia bi komunitateak gero eta gehiago bereizteko da.

A.— Akordioak Tegucigalpa-rekin egitea bezala, alegia.

K.G.— Ez, ez..., nahiz eta beste era bateko akordioak izan, beti geldituko dira alde batetik Baskongadak eta bestetik Nafarroa. Hemendik hamar urte barru hor 200 akordio baldin badira, bi partearen eskubideak kontrakoak izango dira. Nik ematen dut hau, baina horren trukean zuk beste hori emango didazu. Teknika horren bidez gero eta apartaigo.

Ni Lan Zuzenbideko irakasle naiz. Eta soziologia juridikoan irakasten da nola lan-kontratuaren bidez frogatzen den enpresa bat ezin dela lan komunitate bat izan, bi parte direlako. «Enpresa comunidad de intereses» eta holakoak aipatzea pitokeria hutsa dela. Kontratua soka-tira bat da.

A.— Euskal Herria nazio bezala eraikitzeke motorerik indartsuena langileria dela esan izan da. Horretan ere nabaritutako da zuk aipatzen duzun bereizketa hori.

K.G.— Askotan aipatu izan da Euskal Herriak lan harremanetako hesparru autonomo izan behar duela. Arazo oso sakona da. Bueno, ba alde batetik hesparru autonomoa izango balitz, hiru probintziena bakarrik

izango litzateke. Eta beste aldetik Estatutik kanpo inork ez dauka legegile ahalmenik. Baina ez hori bakarrik: komunitate autonomoak arlo honetan daukan konpetentzia bakarra administratzekoa da. Nola sortu hesparru autonomia? Ez dago zer egitekorik. Egitekotan, oinarritik sortu behar da mugimendu bat, eta mugimendu horrek holako hesparru bat lortu nahi baldin badu instituzioaren kontra joan beharko du sistematikoki. Zeren eta instituzioak hesparru horren kontra jarrita baitaude. Horretaz hitz egitea amets hutsa da.

A.— Euskal Herriaren hiru zatiak gero eta urrunago ikusten dituzula diozu. Emaiguzu beste xehetasunen bat gehiago.

K.G.— Etxetik hasita, ja, ja, ja... Etxea Ipar Euskal Herrian daukat eta lantokia Donostian. Eta..., bueno, European bada mugimendu bat mugen kontra, eta zoritxarrez hemen gero eta sendago agertzen zaigu gure muga.

Esate baterako gaur Jakan bilduak daude Pirineoen bi aldetako ordezkariak eta zoritxarrez Gasteizkoak ez daude hor.

A.— Zein helburu ditu Konferentzia horrek?

K.G.— Dirudienez helburu batzuk badituzte garbiki. Bata garraioarena: nola erreztu Pirineoen pasatzea. Bigarrena kultural maila. Ekonomikoa ere bai. Espainiatik bi edo hiru ministro joango omen dira eta Frantziatik beste hainbeste. Ez dut uste orain arte holakorik egin zenik. Duela bost urte Baionan izan zen beste bat baina ni ez beste guztiak beste aldekoak. Eta horra non oraingoan Gasteizko gobernua ez den agertzen. Nik esango nuke Victor Hugoren hura, zera, ... Euskal Herria ez dela jadanik Pirineoko Herri bat, izan zen dirudienez, baina hango herriak biltzen direnean ez da Euskal Herririk agertzen. Jakina, hor dago Nafarroa. Epe laburrera guztiz kaltegarria izango da Nafarroa, duten ordezkaritzaekin, hor egotea. Badakigu horiekin hor Nafarroa edo Madril egotea berdina dela.

Baina etorkizunari buruz, eta gauzak aldatzen badira..., nork dakil!, Nafarroarekin izango dugu beste posibilitateren bat, orain pausoak ematen badituzte «beste aldekoekin», ... Egia esan nik «beste aldekoekin» askoz gehiago espero dut Nafarroaren aldetik Baskongaden aldetik baino.

A.— Alde horretatik Baiona-Iruinea, Baigorri-Tudela, ekintza horiek, Nafarroa eguna..., seinale izango lirarteke.

K.G.— Bai, bai, eta merkatalgo mailan ere uste dut badirela nahiko kontakto garrantzitsuak, nahiz eta gaur eguneko errealitateari begiratzuz haundiegiak ez izan. Baina..., bueno, Konferentzia honetan nafarrek urrats batzuk ematen badituzte, nahiz eta gaur egun agintariak dakigun bezala zentralistak izan, etorkizunean onuragarriak izango direla. Hor ikusi beharko da datozen hauteskundeetan ea zer gertatzen den Nafarroan.

Hamar urte barru, Nafarroaren eta Baskongaden artean 200 akordio baldin badira, bi parteen eskubi-deak kontrakoak izango dira.

A.— Gero trasferentzien gora beherrak ere badaude. Zer lortu den eta zer ez.

K.G.— Egia aitortzeko, PNVk suertetxarra izan duela esan beharra dago. Politikan suertea onak eta txarrak ez dira menturaz gertatzen, baina hala da. Nik uste atzean arrazoi batzuk egongo direla, baina suertetxarra izan du zeren eta orain arte trasferituak izan diren konpetentziak, bi edo hiru gauzatatik aparte ez dira oso inportanteak. Irakaskuntza mailan: konfliktiboak eta diru asko kostatzen direnak errez para dituzte Gasteizko eskuetara, unibertsitate-irainoko hezkuntza. Unibertsitateak baditu alde konfliktiboak, eta baita ere izan gabe interesgarri direnak: adibidez, beste maila guztietako irakasleak unibertsitatean sortzen dira. Euskal Herrian dagoen unibertsitate publikoa oraindino Madrilen eskutik geratu da. Eta hor ere azken hitza Madril. Dirudienez trasferentziak LAU, Ley de Autonomía Universitaria, lege famatu hori ateratzearekin etorriko ziren. Orainsu Compostelako bilera batean Zuzendari Orokor batek esan zigunez, beste LAU bat onartzerako hiru urte gutxienez joan direla.

A.— Karlos Santamaria ere hor ibili zen Preautonomiaren denboran, Hezkuntza Kontseilaritzaren buru.

K.G.— Komeni da aurreautonomia garain Karlos Santamariak lortu zituen akordioak aipatzea. Batzuk, PNV barruan, akordio horiek nahiko txarrak zirela eta esanaz ibili ziren. Santamariak orduan lortu zuena, paporean behintzat lortu, izan da ordea gaur arte lortu den onena. Estatutoaren ondoren lortu dena oso ahula da.

A.— Hor dugu LOAPA famatua ere. Lehenengo batean «La clave» programan, telebistan, garbi agertzen zen nazionalitateetako ordezkarien kezka sakona. Eta bestalde, PSOE garaile ateratzen bada ere, badirudi guztiz horrekin dagoela.

K.G.— Lehen esan dudana, Madril. Izango duela azken hitza sistematikoki, hor azkena eta lehena izango ditu. LOAPAren 4. artikuluan garbi uzten da legegintzan lehentasuna Estatuak izango duela. Lan arazoetan lehentasun osoa dauka, «eskusibismoa». Orain beste puntu guztietan ere komunitate autonomoaren eta Estatuaren konpetentzia agertzen da. Jakin nahi nuke Estatuarena non ez den agertzen. Zein da orduan LOAPAren garrantzia? Estatutoak komunitate autonomoari lehentasuna ematen dion puntu guztietan, lehentasun hori galtzean. Azkenean Estatu deszentralizatu batean geratzen gara.

A.— Zertan geratuko da orduan «la España de las Autonomías» esaten den hori?

K.G.— Autonomia hitza aipatzeko, legegilearen konpetentzia behar da nolabait. Legegilearen konpetentzia besteren pean geratzen bada, autonomiarik ez dago, hor deszentralizazio bat dago. Ez hori bakarrik: beste kasu batzuetan ez da deszentralizaziorik ere izanen, deskonzentrazioa baizik.

A.— Hitz joko itxura dauka horrek. Deszentralizazioa, deskonzentrazioa...

K.G.— Hala da, bai, baina bi hitzok bereizteak bere garrantzia dauka. Exenplu gisa ulertzeko, gobernadore zibila da Estatuaren deskonzen-

LOAPAren 4. artikuluan garbi geratzen da legegintzan lehentasuna Estatuak izango duela. Azkenean, Estatu deszentralizatu batean geratzen gara.

trazioaren adibide bat: Estatuak zentruan dauka poterea, eta potere hori periferiara eramaten du; zentralismoaren agerpen bat da, Napoleonek egin zuena, hobeto kontrolatzeko ordezkariak jarri edonon. Deszentralizazioa aipatzen denean, aldiz, Estatutik kanpo agertzen den zerbait esan nahi da: Diputazioa, esate baterako, deszentralizazioaren agerpen bat da. Zentralismoaren aurkakoa baina mugatua. Estatutoan badira deskonzentrazio agerpen batzuk, auzitegi edo juzgadu mailan, adibidez, Estatuaren potereak komunitate autonomoan. Lan arloan, berriz, deszentralizazio piska bat ikusten da, baina autonomiarik inondik ere ez. Beste kasu batzuetan, hezkuntza kasu, autonomia badago paperean behintzat. Baina orain LOAPA badator, hori ere galdu egingo da.

A.— Lehen esan duguna: harrigarri egiten dela Unibertsitateko irakasle jurista batek hain panorama ezkorra margotzea.

K.G.— Ni ez naiz pesimista. Indarrean dagoen lege bat da Estatutoa eta baliatu beharko gara. Bueno, lehen ere beste lege batzuk izan genituen eta nik jurista bezala aplikatu behar izan nituen eta esplikat, fakultatean, eta gaur egun esplikatzen dut dagoen legea. Eta Estatuto honek ze posibilitate ematen dituen esplikatzeo eginahalak egiten ditut, testotik agertzen diren ondorioak. Beti zera esaten dut, artikulua bat batzutan bi erataria interpreta daitekeela, eta zentralistaren itzulpena zein den eta zein autonomistarena esplikatzen saiatzen naiz. Hori beste eraren batera ere interpreta litekeela esango dute, eta nik esango diet interpretapen hori zenbateraino iruditzen zainan boluntarista edo ez.

Zoritxarrez, ez da hori egiteko une egokia. Hori, interpretapen hori, onartu zen unean egin behar zen, Garaikoetxea eta bere laguntzaileak Madrila joan zirenean, Suarezkin. Eta maiz aipatu izan dut, Konstituzioak eskaintzen dituen posibilitateak ez direla Estatuto honekin agortuak izan.

A.— Ez da hori orain arte esan izan dugutena!

K.G.— Konstituzioa da Espainiako Estatuan araurik autonomikoena. Eskaintzen dituen posibilitate autonomikoak ez direla agortuak izan Estatutoetan, esan nahi dut. Orduan,

Estatutoa erizpide autonomizalez aplikatzekotan Konstituzioarekin aplikatu behar da, dagoen araurik autonomikoena delako. Hor tranpa: Estatutoa defenditzen dutenok gaur egun bere posibilitate guztiak agortu nahi badituzte, lehen ezetza edo abstentzioa eman zioten Konstituzio horri heldu behar diotela. «Tribunal Constitucional» delakoa autonomiaren alde agertzen denean, Estatutoan agertzen delako eta Konstituzioan ere datorrelako egiten du. Eta hor zera ikusten dugu normalean: Konstituzioak eskaintzen duen eremua ez dela betirik gelditzen normalean Estatutoetan. PNVk abstentzioa eskaini zion Konstituzioari eta ezezkoa EEk, baina, eta horra paradoxa historikoa, estatutistak direlako konstituzioaren ingana jo beharko dute sistematikoki.

A.— Inkoerentzia deituko lioke norbaitek.

K.G.— Inkoerentzia faktiko bat esango nuke. Baina zoritxarrez jurista bezala hala egin behar da. Nik neuk, jurista bezala, politikako ikusmirak alde batera utzita, Estatuto honi gehiena atera nahi badiot hartu eta Espainiako konstituzioarekin batera aplikatuko nuke. Eta orduan ateratzen dut gehien eskaintzen duen Estatutoa.

A.— Garai batean esaten zigutena, beraz, Estatuto honek Espainiako konstituzioa hautsi ez baina bere mugak fortzatzen dituela, hori ez da egia.

K.G.— Ez da egia, hori garbiki esango nuke ez dela egia. Estatutoak ez du agortzen konstituzioak eskaintzen duen posibilitatea. Gehiago esango nuke, beste egunen batean indar erlazioa aldatzen bada dagoen konstituzioarekin posible dela beste Estatuto bat aurrerakoiagoa.

Gero, badago beste posibilitate batzuk gorde egin dituen konstituzioak eta Estatutoetan agertzen ez direnak: esate baterako posible dela ahalmen edo trasferentzia gehiago ematea; hor dago 150. artikulua famatua. Bandersek ere esan zuen etorkizunerako itxaropen bat zela artikulua hori, konstituzioa aldatu gabe ahalmen ge-

hiago lortzeko. Baina betikoa: Mardirek nahi badu.

Estatutoa zerbait da, hori aitortu beharra dago, pauso batzuk lortu izan dira, beste kasu batzuetan ez da urratsik eman..., hori da edukin alde-tik. Eta esaten da Estatutoa positibo izan dela. Orduan ni gure elkarrizketaren hasierara bihurtzen naiz: Baina..., baina..., orokorki begiraturuta Euskal Herriari noraino zaio kaltegarri Estatutoa? Hori da arazoa. Nahiz eta gauza konkretu batzuetan aurreratu, noraino den positiboa. Nik ez dizut esango inolaz ere positiboa denik.

A.— Horiek horrela, nola jarraitzen dute, zure ustez, hainbat abertzalek, eta ez tontoak, bide horretatik?

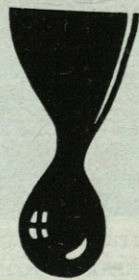
K.G.— Aukera politiko bat da eta aukera guztiak errespetatu behar dira. Beste batzuek ba... ausartiak ez garelako edo, beste batek zerbait egiten duenean hori gehiegikeria bat dela esaten dugu, gu ausartzen ez garelako edo bildurrak gaudelako. Haiek urrunegi joaten dira gure praktikarekin alderatuz. Baina hori berez urrunegi joatea al da? Hori beste arazo bat da.

Batzuek horrexegatik pentsatzen dute Estatuto hau positiboa dela, beren egoerak mugatzen dituelako. Hor klase interesak eta profesional interesak etabar ikusi behar dira. Mugatuak gelditzen dira eta haruntzago joatea urrunegi joatea dela esaten dute, guk honekin nahikoa dugula nahiz eta gehiago eskatu...

A.— Ausartia izatearen eta interes pertsonalen gauza da zuretzat orduan.

K.G.— Hondartzara joatean, batzuek urrunago joaten dira igerian eta beste batzuek hurbilago geratzen dira. Urrunago joatea arriskutsua da batzutan, egia da. Baina ez nuke esango igerian egiteko beti hondoa ikutu beharrik dagoenik. Lurrik ez ikutu arren, piska bat haruntzago joatea ez da berez oso arriskugarria. Politika mailan beste hainbeste gertatzen da. Politiko batzuek beti hondoa ukitu behar dute, eta bestela galduak sentitzen dira.

Euskal Herrian zorionez, gure esperientzia politikoarengatik-edo, ohituta gaude batzuk, asko behar bada, ... igeri egiten ari gara aspalditik, hondorik ukitu gabe..., eta hor gabiltza. Eta beti hondoa joaz egon direnek nahi dute gaur egun ere lurra ikutuz jarraitzea. Hori da prolema.

MANDOAK«EGIN» ETA«PUNTO Y HORA JAN NAHI.

MULA edo MULC delako hori ze kastatakoa den izenak berak argitzen du. «MANDO Unificado de lucha Antiterrorista». Horri mando deituta gaizki esaka ari garenik ezin inork esan.

Izenak ez gaitu gehiena kezkatzen ordea. Hori «lan egiteko» erak Euskal Herriko edonork ezagutzen bait ditu. Hala ere, formak behin behin gordetzen saiatuko zirela espero genuen. Ezta hori ere!

Ballesteros hasi zen. Abokatuak terroristekin eta beren erakundearekin konplikatuak zeudela eta... Ez zen ezer gertatu. Bere lekuan jarraitzen duela, alegia. Eta goardia zibilen koronel den Andrés Casinello orain. EGIN eta PUNTO Y HORA ETarenak direla, berari jendea biltzeko prozesuan sartuak....

Formak gero eta gutxiago zaintzen dira, eta ez kasualitatez. Beste ondorioak ere azkar agertzen bait dira. Ipar Euskal Herrian hildako errefuxiatuak, atentatuak, Hendayais ostatuko hilketa,... Espainiako oposizioak ez dio ezer, beraz, huske-riak gora behera, ados daude.

Argi, mutilak! Badatorrela!

MURUETAGOIENAREN HILKETA EUROPAN

Gehiegi harritzekoa ere ez da amorru hori, dena dela. Ekainaren 13koa, igandekoa irakurri eta bat baino gehiagok gorrotoa sentitzeko motiborik ez bait zuen falta.

Zenbaitek isilka ilunpera pasa nahi zuen arazo garratz hau Europan aztertu dutela alegia. Irakurri al duzue ATR (Torturaren Aurkako Azterketak) erakundeko irakasle batek autopsiagilearekin izandako elkarrizketa? Beldurgarriak Alfageme doktorearen hitzak.

Gobernadoreak eskatu ziola autopsia egitea, lagun bezala (ai, forensearen inpartzialtasuna!), bihotzik ez ziola ireki, nola diagnostikatu zuen infarto bat izan zela, kostila baten hausketa («ez, neronek puskatuko nuen»), buruhezurra hautsia edukitzearen posibilitatea ikusiz burua zergatik ez zion aztertu,... Surrealista.

Ustel usaia gero eta hedatuago.

SEASKA PROTESTA BIZIAN

Ipar Euskal Herriko ikastoletako lau partaide gose greban sartu zirenetik, ekintza faltarik ez omen. Baionako ferian sartu ziren, paperak partitzaera. Zenbaitek eskua luzatzen, begi onez. Zenbaitek «Vous ne faites que de la politique!».

Trenbidea ere moztua zuten. Gure berriak zuzenak badira, egurra barra-barra eman omen zuten poliziek. Hegoaldeko askok hangoak samurragoak direla uste badu ere, ezetz dioskute behin eta berriro «bestealdekoek», hasten direnean hemengoak baino gogorragoak ere izaten badakite-la. Galdetu bestela orain hilabete pare bat Biarritzeko aireportuan abioi batzuren hegaldatzea galerazi zutenei.

Joan den asteburuan, dena dela, Seaska inguruko zientia erdiren bat Lohitzungo elizan sartu eta itxiak ziren. Apaizak eman parte, dirudienez. (Ez al da Alberto Onaindiaren anaia bat horko apaiza?). Poliziak beren «entsalada» banatzeko asmotan bezala etorri, baina barrukoek atera eta: «Etorri barrura, ea nola menderatzen gaituzuen tirorik gabe». Polizia gutxi izango ziren, eta elizan istilurik sortu nahi ez noski.

Ez ote da konturatzen Mitterrand non sartzen ari den?

ZUBEROA... ESPAINIA DA!

Bartzelonan, Futbol Mundialaren inaugurapean gertatu da. «Representantes de las diversas regiones españolas ejecutaran danzas folklóricas...». Eta Baskongadei tokatu zaie turnoa. Gu ere espainolak bait gara. Ez bitez engaina Iparraldeko gure anaiak. Hemen kalean espainola ez zara esan behar duzu. Baina fubolean jokatzeko baduzu, lehendik ongi irabazteaz gain beste milioi batzuk irabazi nahi badituzu, espainol izatea ez dizu inork kuestionatzen.

Orain, hegoaldekook espainol izan nahi badugu, izan gaitzen. Baina gure erabakiak ez dauka Ipar Euskal Herriko anaiak zertan zikindurik. Batasunak euskaldun izatearen gain eraiki behar du, eta ez espainol izatearen gain. «Ertizka» taldekoek joan nahi badute, doazela. Baina «Zuberoko Maskarada» ez da Espainiaren «aberastan». Negozio ederra egin behar dute Iparraldeko gurekin espainol izateko elkartu behar badute. Zakurra saldu eta otsoa erosi.

Fubol puta hau... Hik potroak, Korta...!

BERRIZ ERE, OTAN- EN KONTRA

Eta orain OTANen sartu gaituzte. Horregatik hemen dituzue «Punto y Hora»tik jaso dugun Otanen aurkako batzordearen programaketa eta plan-gintza:

- «1 - OTAN no, Bases fuera.
- 2 - Por el no alienamiento con los bloques militares: por la neutralidad y disolución de los bloques militares.
- 3 - Contra el imperialismo yanqui: solidaridad con Centroamérica y con todos los pueblos que luchan por su libertad.
- 4 - Por la defensa de las libertades: contra el golpismo, contra la represión, contra la tortura y contra la creciente derechización y recorte de libertades.
- 5 - Por el desarme. Contra la carrera armamentista y por la reducción de los gastos militares.
- 6 - Por la desnuclearización. Por la destrucción de las armas nucleares y contra la industria nuclear civil o militar.
- 7 - Contra el militarismo y el autoritarismo.
- 8 - En solidaridad y apoyo de todos los pueblos y naciones del mundo que luchan contra el imperialismo, contra sus prácticas de ingerencia, de opresión y de explotación. Estamos por la paz entre los pueblos y para que la paz sea firme ha de basarse en el reconocimiento de que los pueblos deben decidir por sí mismos cómo quieren vivir».

Gauza ezaguank dira baina kontutan hartu beharrekoak oraingoan izango bait da borrokarik handiena OTANen aurka.

KARTZELAK ALA OSTATUAK?

Gure presoen egoera badakigu nola den eta horregatik amorrua ematen digu Tejerok eta horiek nola biziko diren jakiteak. «Tiempo» aldizkaritik hartu dugu zati hau, bere 4. zenbakitik, alegia:

«Según el artículo 64 del citado Reglamento, los oficiales presos vestirán el uniforme militar, estarán alojados en departamentos independientes «amueblados con el debido decoro que merece su empleo» y podrán disponer de todo tipo de libros y de «todo aquello objeto de uso personal, radio, televisión, máquina de afeitar, de escribir, etc.) que no causen molestias».

En el mismo artículo se indica que las comidas de los oficiales tendrán lugar en lugares distintos a los utilizados por el resto de los reclusos, «pudiendo adquirir la comida fuera del establecimiento». «Para el servicio de los departamentos de oficiales se asignarán ordenanzas, cuyo número no podrá exceder de uno por cada cuatro de aquellos».

En cuanto a las visitas, podrán recibir las a diario tanto de familiares como de amistades, a las horas que se indiquen. El artículo 128 dice: «Recibirán visitas en la sala de visitas o en su departamento dejando abierta la puerta de los mismos».

Gutxi gora behera ostatu batetan bezala.

EJERZITOEN ASTEA

Orain dela gutxi ospatu zuten «ejertzitoen astea» eta beraiek esaten dutenez oso ondo egon zen. Gu ez gaude ados eta beste batzu ere ez. «Punto y Hora»tik jaso dugu testu hau:

«Todos los actos programados en la Semana de las FAS/82 «deben servir para olvidar una triste página de la Historia el 23F» ha manifestado el coronel Carlos Conejero, jefe del Servicio de Información y Comunicación del Centro de Relaciones Informativas y Sociales de la Defensa, quien afirmó que el Ejército quiere ser mirado con cariño y afecto por su pueblo, porque viene de él y a él sirve. «A todos nos gusta nuestra Patria y a todos nos gusta que haya convivencia, paz y trabajo». Por eso, es bueno, en estas fechas de tanto desfile, tanta marcha, tanto uniforme y tanta propaganda cotejar esos 2,3 billones del gasto militar con lo que podría ser una salida pacifista, una alternativa de paz y solidaridad con ese pueblo. Los siguientes datos son ilustrativos. Un bombardero equivale a 16 hospitales; un portaaviones a 90.000 viviendas; una rampa lanzacohetes a un curso completo para 37 estudiantes; una ametralladora, a un tractor; un fusil a un arado; un avión de caza a cuarenta mil farmacias, y un destructor a una ciudad de 5.000 habitantes totalmente equipada. No se hable más. El militarismo del Gobierno queda más que evidenciado. Y todavía no puede parar ahí. El ministro de Defensa ha señalado, es la última, que sería necesario todavía un tercio más del presupuesto para conseguir un ejército óptimo y eficaz».

ERANTZUN BEHARREAN

Ez goaz gu hemen inori aginterrazko aditzik ematera, ez bait da hori gure nahia, ez eta gutiago ere, baina, norbaitek hau ulertuko ez balu, hor dauka, hala nahiean, 935. alean Josu Landaren idatzi argigarria.

Bertan egia handiak jaurtikitzen ditu bainan hainbat aipamen argiagoean izan balu, idatzi hori gogozkoagoa izanen zitzaigukeelakoan gaude. Erraza bait da, erraza baino errazago, herri honetan edonor xaxatzea. Eta bai Landa, xaxatu egin gaituk eta hemen, bi hitz esan nahiean, lau lerro idaztera getozek. Eta ez inoren kontran edo defentsan: hire «hau ala hori», «HABE ala AEK» horien aurrean, «bixak eta gaztaia» (ulertu nahi baduk, ulertuko duan segurantzian) erantzungo bait diagu.

Hire idatziaren lehen zattia ondo hasi duk. Ondo baino hobeto agertzen duk HABEn polizia egon zen egun haietakoa, baina huts bat behintzat badiok: «lau poliziek euskaltegi klaseei uko egin zieten, eta geroztik badirudi arazo guztia konpondu egin dela». Ba ez mutil, ez zirudik ez. Polizia joan zenean, mementuko arazoa konpondu zitzaigun, ez besterik, eta sakoneko arazoak hor zirauk. Behin eta berriz aipatu genituen arazoak hor zeudek oraindik, tinko, eta berriz etorriko balira, berriz ere arazo didaktiko berak arrazoiundu beharko genituzke, ezin bait da, elefante bat, edo beste edozein aldagarri, klasean dela euskararik irakatsi. Beraz ez, mementukoa bakarrik konpondu duk.

Goraxeago politikoak dakartzak auzira, bainan ez ahaz bai Jaurilaritzan, bai AEKn politikoak ditugula eta herri honetan gehien sobratzen zaizkigunak berauek ditugula, ala ez? Aitorren garaiez geroztik, ar-

tzainak ehundaka izan dizkiagu hemen.

Elkarri belarrondokoka aritzeak ezer gutxi ekarriko ziguk, are gutxiago ipotxen itxuraz elkarri ostiaka ekingo bagenio. Baina horrela habilela (gabiltzala) zirudik. Bestela zergatik erabiltzen dituk zifrak hain erraz? Izan ere, nahiz eta seigarren lerroaldiari bi mila buelta eman eta ikuspegi zentzudun batetatik begiratu nahi izan, zera diok: AEKk aurtun 25.000 ikasle dituela eta HABek 3.000 euskaldun ikasi aterako dituela. Hori diok eta egia diok, bainan mesedez 25.000 ikasle izateak ez dik esan nahi, HAB ER 3.000 euskalduntzen dituen bitartean AEKk 25.000 euskaldunduko dituenik. Ala bai? Hala balitz makaleko astakeria diok mutil. Dena den hik erabiltzen dituen zifrak ez zeudek hain garbi, zeren eta, zifrek, eta azken finean benetako zifrek informazio garden eta fidagarria besterik isladatzen ez bait dute, bere exkaxean ongi aztertutik, beste ondorio batetara eramango gintuzkete. Demagun HABek, benetan, zailtazatan jartzekoa izan arren, 3.000 lagun euskal-hiztun bihurtzen dituela, beronek urte batean lortzen duenari. Zenbat urte beharko lituzke AEKk ikasle kopuru bera euskalduntzeko? Demagun orain AEKk 25.000 ikasle dituela, zer mailatako ikasleak ordea? Aurtengoau berezia izanik, AEKk saiatzearen saiatzeaz zenbait euskaltegi zabaldu bait du, R.M. Azkue, R. Arregi, ezin dezakegu ahaz ordea orain artean beronek antolatutako ikastaro arruntak 4 1/2 ordu besterik ez dizkiola eskeintzen ikasleari asteaz zehar, biderkaketari ekinez, urtearen buruan, 150 ordu besterik ez lirateke. Eta hau kontutan izanik zenbat urte beharko lituzke AEKk ikasle hori berbetan has dadin? HA-

BERi, eta azken finean Van Passeli, jarraikiz gero 600 ordu behar dizkiagu, gutxien jota, HABek ipini listoa gainditzeko. Honen arauera, AEK-ra jotzen duen ikasleak 4 urte beharko lituzke maila berdinerarekin heltzeko, beraz, erabiltzen diren zifrak nahiko faltsoak lirateke, 3.000/25.000 esan beharrean, 3.000/6.000 jarri behar izango bait genuke. Eta guzti hau, hainbat aldagarri kontutan ez dugularik zioguk.

Azterketa mugatu honetaz gauzatu bat besterik ez diagu adierazi nahi izan, hau da zifren erabilkera partzial eta tendentziosa, eta jakin, jakin nahi genuke, arlo honetan, nor nor baino gezurtiagoa den, azken finean zifrak maltzurkeriaz erabiltzea gezurkeria besterik ez bait da.

Kontuz gero!, azken lerroaldi honek, apika, inor iraindu badu. Ez diagu inolaz ere HABeko zuzendaritza, eta azken finean Jaurilaritzaren jokabidea garestu nahi izan eta. Zifrak argitu nahi izan dizkiagu norbera bere burutapenetan murgil dadin. Hau da, abiapuntua argitu nahi izan diagu, eta inork uste badu ere honekin arazoa zuriu dugula, 3.000/6.000 kopuruaz zer esan? Inor 9.000 euskaldunikasirekin konforme balego, geureak egin dik!

3.000/25.000: ona/txarra; hitz egin beza / isil bedi, indioak / bakeak..., ez dute, ez itxaropen handirik bizten gure baitan, geure arrazagizarte ostia honetako aspaldidandiko manikeismoaren ondorioak besterik ez dituk, eta zergatia gure ikuspegi hertsian edo botere eremuetan zetzak, poltronaren handitasunak sorturiko haundikerian, alegia. Noiz ekingo diogu serio eta sakonki gizarte honek planteiatutako dautan apostuari? Jaurilaritzak jakin bazekik euskarak ez dituela mugatzat komunitate autonomako

hiru probintziak, zer egin gainontzekotan? AEK ordea, Euskal Herri osoan euskararen oihartzuna zabal-tzen ahalegindu duk, ez al da hau aski, bada, Korrika bultzatzeko eta pozez agurtzeko, zein indar ezkutuk galerazen du hori aitortzea?

Bestalde, ez gaitzak isiltze eterno batez mehatxa, ez eta konklusio bakarraren aurrean afusilatu: «Nire usterako, lehen baino lehen agertu behar lukete HABEko ikasle eta irakasleek beren eritzia, eta garbi dago ere konsequente izanik nola-koa behar lukeen». Zer nahi duk, HABE-ri KORRIKA-ri, AEK-ri bai edo ez bortxatu bat-esatea? Euskararen irakaskuntzarako proiektu txosten bat aurkezte? Ez zekiat

motel, baina honela balitz ere nire eritziak ezer gutitarako balioko luke.

Dena den egun osoz nondik bestea zatatuko ari garela zirudik. Galdi berari tiraka ari gaituk eta bazirudik batzu Hendaiarantz eta besteak Somorrostrorantz ari garela, uztarri beran ezin kabittuz. Egia duk HABE ez duela euskararen arazorik konpontzen, baina ez eta AEK ere, ez eta biak bilduta lau aldiz biderkatzen badugu ere.

Bien bitartean zer esango diat ba, KORRIKA 2.ari noski baietz, baina kontuz, horrek ez dik «bakarra» denik esan nahi.

Hau duk mutil, gaurko gure erantzuna. «Konsequentea» den ala ez, denon artean urratuko dugun ge-roak esan beharko dik.

Mikel MAIOZ

Asier ETXEBERRIA

HABEko irakasleak

ARGIAREN HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

ARGIA

k/Virgen del Carmen z/g

Ramonenea behea

Donostia-12 T: 28 33 99

IZEN-DEITURAK

helbidea

HERRIA

PROBINTZIA

**KONTU HONETATIK KOBRA EZAZUE NIRE
HARPIDE-SARIA**

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

ZENBAKIA

Sinadura:

kirolzaleen zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

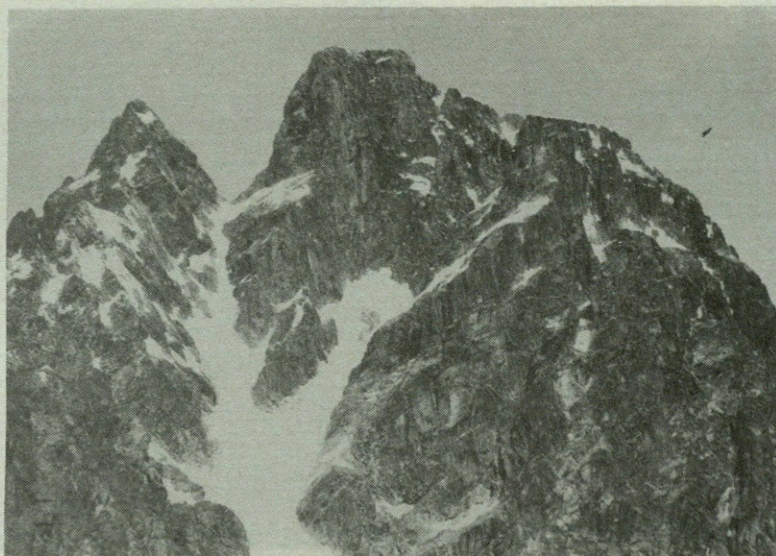
AUZMENDI

JAZTEKO MILA AUKERA, BAINA AUZMENDI
BAKARRA DUGU.

SASTRE NERGARA, 1 DONOSTINKO ESTILOA

XIBEROTARREKIN IPAR EUSKADIKO MENDIETAN

Bada Xiberoan «Bortükariak» deritzon mendizale talde bat; «egin gei itzülilik...» lema pean bildurik, oso jende atsegina dira, benetan. Aurtengo udan egingo dituzten ibilaldien berri emango dizuet: Ipar Euskal Herria zertxobait ezagutzeko parada emango dizue, beraz, haiekin ibiltzeak.

— **1982 Arramaitzaren (Ekainaren) 13an:** TXARDEKAGAINA (1893 m.) Holzartetik. Elkartzea: Atharratzen, 7 eta erditan. Oso ibilaldi ederra duzue hau: Txardekagainari Nafarroan Barazea deritzaio; mugan bertan dago, eta azkeneko gandorra estua eta erpina duzue, airean harroki emana. Holzarte eta Olhado uhildo sakonen ondoan ibiliko zarete, bukagabeko oihana zeharkatzeko: Pistako belardi eta olalteetan gora gero, harroka bizian bukatzeko. Basaburua ezagutzeko ibilaldi hobereatariko bat. Halere, behetik gorako desmaila 1470 metrokoa da, igotzeko denboraz 6 ordubete errez ematen dira, eta azkeneko gailurra aski zorabiagarria gerta dakioke hutsaren ohitura ez duenari. Beraz, mendizale egiaztatuentzat.

1982 Arramaitzaren 27an: AHUNE (2504 m.) Laberouatetik.

Ahune da gure Auñamendi. Nafarroatik joateko ohitura baduzue, aldatzeko parada; inoiz ez ba zarete han izan, oso hurbilbide aiposoa. Bide osoa Biarnoan egiten da; Azunsgo pago oihana eta artzain tx-

bolak goxoki pasatzen dira, eta, maldak aldapa eta aldapago egiten direnean, belardiak bukatzen dira, azken piñu bihurriak apaltzen eta desegiten, «arresetako» ilargi paisajea sartzeko. Erresuma mineral eta gogorraren buru, Auñamendi zuta. «Vascongadasetako» mendi guziz gizonduek baizik ezagutzen ez dituztenentzat, goi mendietan bizi daitekeena ezagutzeko lehen urrats bat. Desmaila, 1100 metro, hiru ordubete eta erdian egiteko. Lehen mailako tximinia bat eskaladatu behar, baina, oro har, edozein mendizalek egin dezake.

Uztailaren 11an: Kasernagaina (1454) eta Errayzegaina (1451 m.) Larrañetik. Atharratzen, 8etan.

Hau, egiaz, ibilaldi bikaina. Larrainetik gora San Josepen oihan miresgarria zeharkatzen da: bide luzea goxatzen den lekuan, izen berdineko eremita, pausaleku famatua. Eta oihanatik ateratzerakoan, Kasernagainaren hegoaldean, Ori kasko eskerga, guziz esplendorosoa. Hots, Erraizegaineko gailurra ez da soilki berez ederra den mendia, baizik eta Iratititik Kartxilara doan mendilerroa ikusteko begiratoki aiposena. Uhildoak, oihanak, belardiak eta kaskoak beren edertasun jorian ikusiko dituzue. Gero, Uztarbetik behera, Larraine gaineko etxaldeak eta Larraine berbera, Xiberoako herri borrokalaria. Bi ordubete igotzeko, 860 metro desmaila, erreza beraz.

- **Uztailaren 18an: OTXOGORRIGAINA** (1923 metro) Larrañetik. Atarratzen, 7 eta erditan.

Otxogorrigaina Txardekaren «ondoan» dago. Hara joateko, bide berdinari jarraitzen zaio Uthürurdinetako lepora arte. Baina, altuago izaki, paisajea askoz zabalago gertatzen da, bereziki Nafarroa alde-
ra. Bide gogorra beraz, eta goian izango zaretenean behi gorrien konpainia.

- **Agorrilaren (Abuztuaren) 8an: ERUSO-MENDI** (1624 m.) Ehüjarretik. Atharratzen, 8etan.

Ehüjarreko uhildoak ba du bide bat bere sakontasunean; honek ematen dio berezitasuna. Mikroklima hartan, loreak, landareak, hezetasuna, argia, oso hunkigarriak gertatzen dira. Haizpitarte aski zabala da, halere, estugarri gerta ez dakigun. Erusomendi haren gainean dago, Erraize lepoaren iparraldean. Zulotik ateratzerakoan, mila behi eta ardien artean aurkituko zarete, Lakura (1877 m) beltzaren azpian. Beraz, oso ibilaldi egokia uhildo bat eta goiko artzaintza ikusteko. Igobeharra, 1250 metro; 4 ordubete gora, gutxi gora behera. Aski luzea, baina inongo eskalada edo pauso txarrik gabe.

- **Setemearen (Irailaren) 19an: IPARLA** (1044 m.) Bidarraietik. Elkartzea: Muskildin 7etan.

Ibilaldi hau Nafarroan egingo dute, muga

egiten duen Iparla gandor famatuan zehar. Mendia, berez, zuta eta ikusgarria da; aintzineko aztarnak (menhir bat barne) kutsu mitiko bat ematen diote. Amiltegi gorrien gainetik ibiltzeko, halere, ez duzue Xiberoreino joan behar: Bidarra askoz hurbilago duzue zuzen hara joanez.

- **Urrietaren (Urriaren) 3an: PIC DU MIDI D'OSSAU** (2885 m.) Atharratzen, urriaren 2an eguerditan.

Bainonatik, urrun urrunean, Pic de Midi-ko bi hortz beltz eskergak dira Pirineoetako goi mendi hurbilenak. Bi egunen ibilaldi honetan, tontorraren ondoko aterbeak, aintzirak eta oihanak bisitatuko dituzue lehenik, bigarren egunean gora joateko. Han, hutsaren ohitura izan eta eskuak erabiltzen jakitea ongi-eroriak izango dituzue, bigarren mailako hiru tximinia eskaladatu behar direlako. Baina ez dira eskaladoreentzat erreserbatuak: ongi entrenatutako edozein mendizale arruntak egin modukoak dituzue. On egin...

- **Urrietaren 31an: Xiberoko Hirugarren ibilaldi Jarraikia.**

Nondik, oraindik ez dakigu.

Bi ohartxo, bukatzeko. Xiberotarrak nahiko arin ibiltzen dira eta oso goiz jaten dute: hortik aparte, lagun bikainak dira. Bortüak, beraz, zai dituzue.

BELTZA

JAKIN

"25" urte euskal
Kulturari

Zergatik ez
beste **25** gutxienez

Harpidedun egin zaitez

Aldizkari honi lagunduz, harpidedun eginez, zeure kulturari laguntzen diozu: euskal kulturari.

Bere historia osoan JAKIN beti ahalegindu da, eta gaur are gehiago ahalegintzen da, tresna bizia izaten euskal kulturari bultz egiteko eta azterketak bizkortzeko. Arintasuna eta sendotasuna bilatuz, egunekotasuna eta seriotasuna elkartuz, edozein arazotan sakontasuna lortu nahi du JAKINEk.

Hori dena aski arrazoi da, gure ustez, zure laguntza itxaroteko, eta harpidetza txartela bete dezazula eskatzeko.

Gure hitza ematen dizugu: harpidedunen ugari-
tzeak ekar lezan irabazi oro aldizkaria hobetzeko
izango da oso-osorik.

HARPIDETZA TXARTELA

JAKIN aldizkariaren harpidedun egin nahi dut:

Izena Herria
Kalea Tel.

Gurutze (+) baten bidez adierazten dudun eran egingo dut urteko ordainketa (1.200 pta.)

☐ txeki bidez ☐ renbolsoz ☐ nire Banku kontuaren bidez (bete beheko zati hau)

Banco o Caja de Ahorros Banku edo Aurrezki Kutxa

N.º de cuenta / Kontuaren zenbakia

Sucursal / Sukurtsala

Titular de la cuenta / Kontuaren jabea

Entitate horretako nire kontuan zorpetu itzazue, mesedez, JAKINEk nire izenean aurkez diezazkizuen erreziboak. Agur,

Sirvanse adeudar en mi cuenta con esa entidad los recibos que a mi nombre les sean presentados por JAKIN. Atentamente,

Firmado / Zinatzailea

Domicilio / Helpidea

35 urte natur zientziak jorratzen

«ARANZADI»: HERRIAK ASKO MAITE DU GURE JENDEA

Nork ez du entzun behin baino gehiagotan «Aranzadi» natur zientzietako elkartearen izena? Aski ezaguna da izena, egia da, baina bere eginkizunak eta buruhaustea hain ezagunak ez zirelakoan, magnetofono hartu eta haien egoitzara zuzendu ditugu pausuak. Bi lokal dituzte, eta txikiak gertatzen zaizkie. Horietako batetara joan gara gu, San Telmo museora, bertako idazkari nagusia den Joxe Migel Larrañagarekin hitzegitera. Txirrina jo, eta museoko atezainari galdetu diogu: «Aranzadi?», eta hark erantzun: «Aranzadi? Aspaldi hil zen hori», «Ez, ez, elkartea...», «a, bai, pasa, pasa». Seguru guztiei egin ohi diela broma bera.

ARGIA.- Hasteko, eta aski ezaguna bada ere, kontatu piska bat nolakoa izan zen «Aranzadi»ren hasera, hau da, non kokatzen den bere jatorria...

ARANZADI.- 1947. urtean inguru Aralarren, Igartzako zelaian bildu ziren, herbestetik etortzen hasiak ziren lagun batzu, gehienak «Eusko Ikaskuntza»n egondakoak. Barcelonako irakasle batekin ari ziren lanean, eta «Eusko Ikaskuntza»k jarraitzerik ez zeukanez, pentsatu zuten beste zer edo zer egitea erabaki zuten.

«HASERAN DIBULGAZIOA ZEN GURE ASMOA»

ARGIA.- Ez zen erraza izango horrelako asmoak aurrera ateratzea...

ARANZADI.- Ez, ez, inola ere ez, oztopo eta eragozpen asko aurkitu zituzten. Azkenean bati bururatu zi-

tzaion ea zergatik ez ziren joaten «Amigos del País» delako horretara. Eta haren menpeko bezala lortua izan zen. Eta ez hori bakarrik, baizik eta lehenengo lokala ere lortu zuten Diputazioan. Dena dela, «Sociedad de Amigos del País» horrekin ez du erlazio handirik gorde, legezatzeko babeserako besterik ez da erabili.

ARGIA.- Zeintzu ziren haien helburuak hasera batetan?

ARANZADI.- Hasera batetan dibulgazioa batik bat. Badakizu, aldizkari bat ateratzen dugu, «Munibe» izeneko, eta horren bidez eraman izan da beti dibulgazio-lana. Hastapenetan, jakina, ez dut esango kaskarragoak zirenik, baina ikusten da lanak afizionatuagoak zirela, mendizale batzuk egindako aurkikuntza harrigarriak.

ARGIA.- Horretan aldaketarik izan da, beraz, ezta?

ARANZADI.- Noski, gero denborarekin piskana piskana sesioak hasi dira, ikerketak, seriotasunez egindako ikerketa-lanak, lan batzu egiten dira orduan egiten ez zirenak. Horrekin ez dut esan nahi oraingo «Aranzadi» ordukoa baino hobea denik, beste bat da gaurkoa, haziagoa, beste era batetara antolatutakoa.

«IZAR BERRI BAT ERE AURKITU DUGU»

ARGIA.- Gaur egun, zein sailetan dago eratua zuen lana?

ARANZADI.- Gure ikerketa-lanak hamabi sailetan banatuta daude, zer esango nizuke, bada, prehistoria, antropologia, arkeologia, botanika, geologia, etnologia, eko-
logia, astronomia, eta besteren bat edo. Bakoitzean poliki

egiten da lana, eta ikerketa politak burutzen dira.

ARGIA.- Eta ba al dago esaterik kalitatezkoak direla egiten dituzuen ikerketak?

ARANZADI.- Bai, bai. Adibidez, aipatuko dizut anekdota gisa duela gutxi aurkitu dugula izar berri bat, eta orain munduko obserbatoki guztiak bere atzetik dabilta.

ARGIA.- Orduan, izena ere jarriko zenioten..

ARANZADI.- Bai, deskubritu zuenaren izena ipini zaio, «Cifuentes Izarra». Gainera, eta anekdotarekin segituz, teleskopiorik gabe deskubritu zen, prismatiko batzuren bidez besterik ez.

«300 UNIBERTSITATETARA IRISTEN DIRA GURE LANAK»

ARGIA.- Nazioartean ere izenik ba al duzue?

ARANZADI.- Bai, pisu handia gainera. Gure lanak 300ren bat unibertsitatetara iristen dira, eta beraz gure ize-na entzuna da munduko unibertsitateetan.

ARGIA.- Lehenago aipatu dituzun sailen artean, zein da garrantzirik handiena duena?

ARANZADI.- Prehistoria, esango nuke nik.

ARGIA.- Eta zer dela eta garrantzi berezi hori? Tradizioa?

ARANZADI.- Beno, tradizioak asko egiten du. Gure lehendakaria Jesus Altuna da, eta onena ez dut esango baina herri honetako onenetakoa dugu, eta berak daraman saila prehistoria da. Gainera, Joxe Miel Barandiaranen ikaslea izan da beti hori ere, eta harek prehistoria zuen maiteena. Gero, jakina, zaila da esatea zein den pisurik handiena daukana, baina asko esan nahi du zein pertsonak eramaten duen jakiteak. Sail bat eramaten duen pertsona goi mailakoa baldin bada, saila bera ere goi mailakoa izango da. Eta pertsona hori ez bada ikerketan ibilia, baju ibiliko da saila.

ARGIA.- Eta hori al da ere jende gehiena eramaten duen saila?

ARANZADI.- Ez, ez, ez du zerikusirik. Adibidez, mikologiak askoz jende gehiago eskatzen du, perretxikoak biltzea dela eta, baina lan hori horretan bertan bukatzen da. Baina bestelako lan batek ondoko ikerketa eskatzen badu, eta ikerketa hori eramateko jende jakintsua baldin badago, horrek ematen dio maila sail bati.

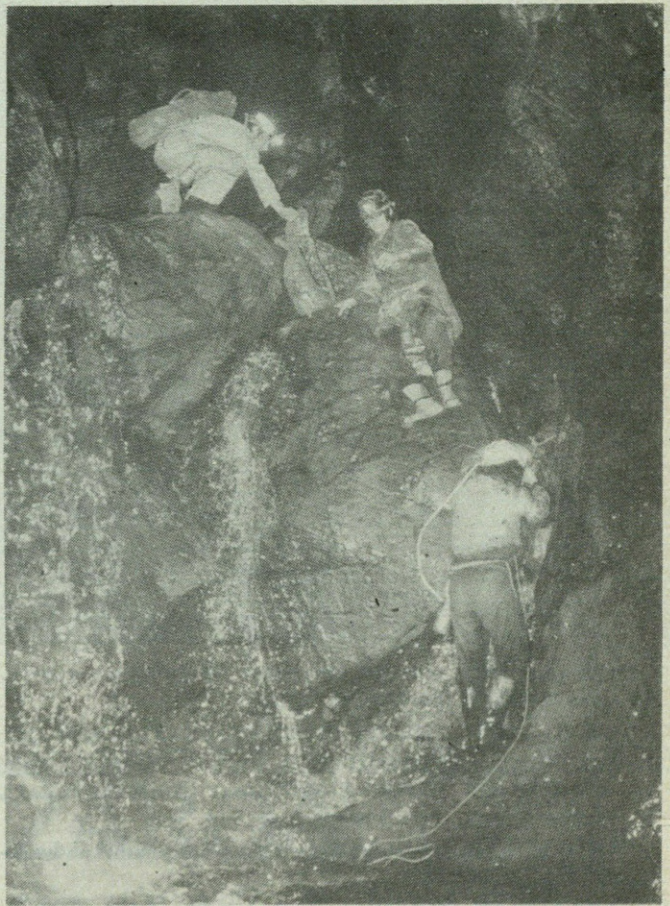
«IA BI MILA BAZKIDE DITUGU»

ARGIA.- Zenbat jende bildu zarete «Aranzadi» inguruan gutxi gora behera?

ARANZADI.- Bazkideak, ia ia bi milaren bat. Baina horietatik hemen «Aranzadi»n lanegiten dugunok ez gara iritsiko ehun batetara, Bazkide bakoitzak bere laguntzaria ordaintzen du, aldizkaria jasotzen du trukean, eta akabo.

ARGIA.- Jende dexente inguratu duzue, ezta?

ARANZADI.- Ba al dakizu zer gertatzen den... «Aranzadi» oso herrikoia da. Herriak asko maite du «Aranzadi», oso «Aranzadi»zalea da. Eta orduan jende asko bazkidea da bakar bakarrik bere kuota pagatzeko, laguntzaile bezalaxe. Besterik ez du nahi. Igual errebistatik ez dute tuki ere ulertzen, baina berdin zaie. Esan beharra dago beti ere erraztasuna besterik ez dugula aurkitzen, «Aranzadi»koak garena esan eta ate guztiak irekitzen dizkigute.

«BI MENDEAKO ATZERAPENEZ GABILTZA»

ARGIA.- Haserako urte haietatik gaur arte zein aldaketa nabaritu dituzue gehienik?

ARANZADI.- Gaur ikusten den aldaketarik handiena, egiten ari garen ikerketak dira. Eusko Jaurlaritzaren kontura egindako ikerketak. Kontutan hartu behar da hemen ez dela inoiz ezer egin natura edo izadiari buruz. Orduan, bi mendetako atzerapenez gabilta, Europan hemezortzigarren mendean egindako ikerketak egiten hasiak gara hemen oraintxe.

ARGIA.- Orduan, instituzioen interes berezia ikusten duzue...

ARANZADI.- Jakina, gauza askotarako behar beharrezkoa dela ikusten da. Parke bat jartzeko, zakarra nora bota jakiteko, etabar, ikerketak egin beharrezkoak dira. Eta orduan hori guztia jakiteko lau urterako bi lan egiten ari gara Jaurlaritzarekin, bat landareak aztertzeke, eta bestea animalia hezurdun guztiena. Jakina, hiru lurraldetako Euskal Herri honetan.

ARGIA.- Eta jende aldetik, somatzen al duzue aldaketarik lehengo garaiekin alderatuz gero?

ARANZADI.- Horretan ere bai. Orain unibertsitatea badago, eta hortik sortuz hasiak dira biologo profesionalak, hau da, karrerakoak. Eta guk ez genuen horrelako titulurik.

ARGIA.- Diru aldetik, eta lehen aipatutakoez aparte, beste laguntzarik jasotzen al duzue?

ARANZADI.- Bai, bai, horietaz aparte, subentzioak jasotzen ditugu, bai Jaurlaritzatik bai Aldunditik, materiala erosteko eta antzeko gauzetarako. Aurrezki-Kutxek ere dextente laguntzen digute.

ARGIA.- Esan al daiteke materiala aldetik nahikoa baduzuela?

ARANZADI.- Behintzat, ikerketak egin nahi dituenak badu non egiteko aukera. Biblioteka badago liburu nahikorekin, eta materiala ere bai. Orain aitzekirik ez dauka. Hemendik aurrera lanak neurtuko du.

«PROFESIONALIZATUZ GERO, HERRIAREN APREZIOA GALDUKO GENUKE»

ARGIA.- Pentsatu al duzue profesionalizatzeko bideak ezartzea?

ARANZADI.- Beno, batzu ari dira honez gero lehen aipatutako ikerketetan kobratzen, eta beste batzu Jaurlaritzak emandako beka batzurekin, baina gainerantzeko guztiak amateur gisa ari dira lanean.

ARGIA.- Posibilitaterik ba al duzue profesionalizatzeko?

ARANZADI.- Gaizki ez gabilta; oso ondo ere ez, baina gaizki inola ere ez. Buelta asko eman diogu profesionalizatzeko horri, eta azkenean ezetaz erabaki dugu, gure ustez profesionalak arituz gero, herriak gurekiko duen aprezioa galduko genukeelako. Gure ustez, lanerako gogoia behar bait da lehenik. Profesionalak guztiak ez dira ibiltzen. Profesionalak jokatuz gero, ikerketa-instituta bihurtu ginateke, funtzionario hutsak, eta hori ez dugu nahi. Hobe da bakoitzak nahi dituen orduak sartu eta kito.

«GUK EZ DUGU INONGO LOTURARIK NAHI»

ARGIA.- Orain unibertsitatetik ateratzen den jendearengan ikerketarako grinarik somatzen al duzue?

ARANZADI.- Bai, badauka grina ikerketarako, eta bestalde nik esango nuke lanik ez izateak ere bultzatu egiten duela jendea ikerketara. Alde horretatik, esan dezakegu langabeziak lagundu egiten diola ikerketari. Azken finean hemen ikasten dutena beren baliorako bait da. Ikerketetan zerbait ona lortzen badute beren onerako izango da.

ARGIA.- Dagoeneko unibertsitate bat badagoenez, ez al dago arriskurik unibertsitateari dagokion ikerketa-eremuari traba egiteko? Interferentziak alegia...

ARANZADI.- Izan ere, orain sortu berria bait da unibertsitatea, orain arte ez zegoen batere. Gu kolaboratzen hasiak gara unibertsitatean egindako ikerketekin. Baina guk ez dugu inolako loturarik nahi. Erlazionatu bai, baina bakoitza bere lanekin jarraituz. Laguntzarik baldin bada-tor, hartu, baina inongo loturarik hartu gabe, ez Estatu aldetik, ez unibertsitate aldetik.

«GURE PROBLEMARIK HANDIENA LOKALA DA»

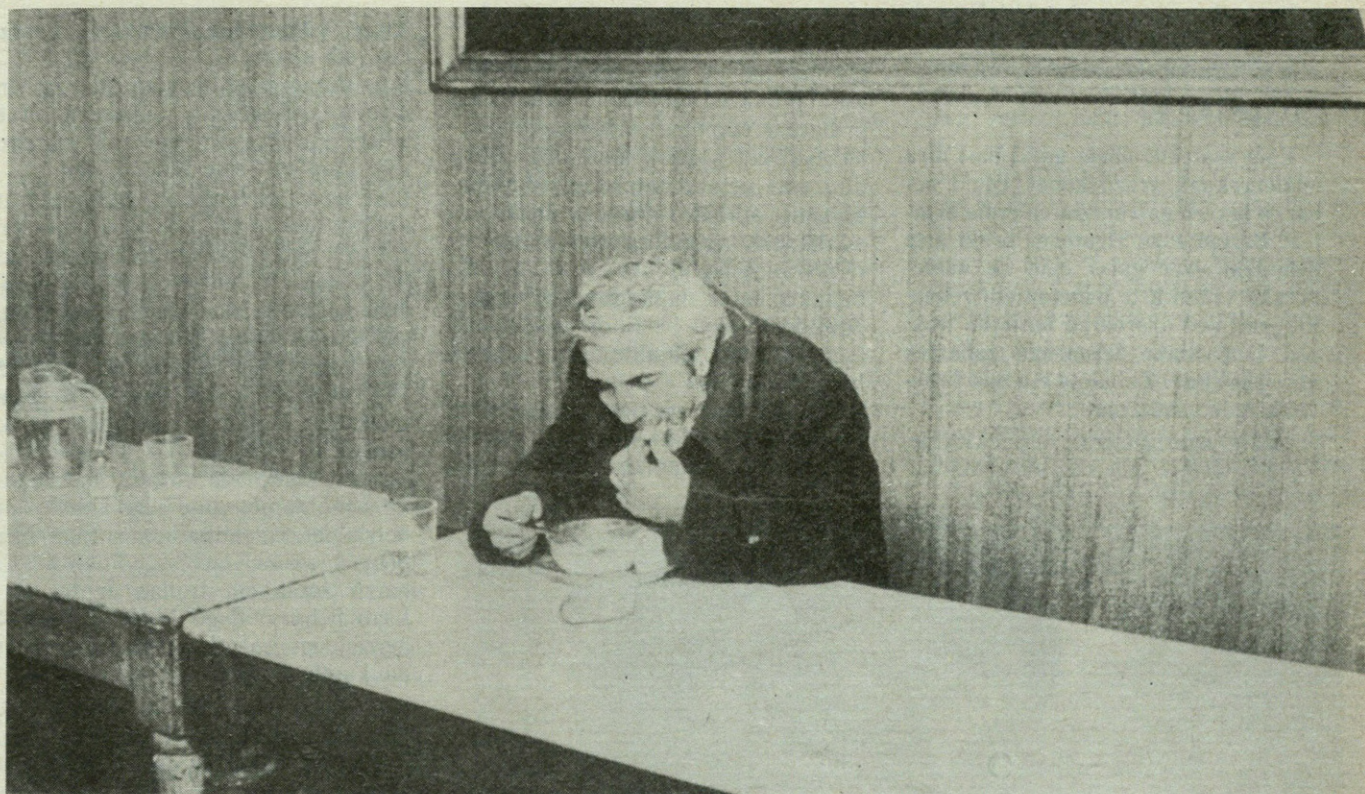
ARGIA.- Eta aurrera begria, zein asmo edota bide ikusten dituzue?

ARANZADI.- Orain arte argitutako ikerketa-bideetan segitzea; ikerketan beti aurrera egin behar da eta bideak nahiko irekita ditugunez, hortik segitzea da gure asmoa. Gure problemarik handiena lokala da, baina hortik aurrera iristen zaigun diruarekin aurrera.

ARGIA.- Optimista zarete, beraz...

ARANZADI.- Beno, bai, ez dugu gauza handiegirik eskatzeko, toki bat lanerako, eta hortik aurrera Elkartea aurrera jarraitzea besterik ez dugu eskatzen, eta alde horretatik egoera onean gaude.

Jexux IJURKO

ZAHARTZAROA: MAKURKA TA POLIKI

Zahartzaroari buruz hemen esango dena bainan gehiago esan daiteke dudrik gabe, halaz ere guk dauzkagun medioekin, eta espazioarekin erreportage txiki hau prestatu dugu. Zehartzaroaren arazo gehienak ikutu nahi izan ditugu eta hauen aurrean gizarte honek nola-ko erantzuna ematen duen aztertu. Zentzu honetan, orden bat eman nahi izan diogu lantxo honi: Hasieran arazoa azaletik ikutuko dugu, gero arazo hauen aurrean zer egiten du ten udaletxeek, Diputazioek, Seguritate sozialak, Jubilatuen Elkarteak eta abar... Azkenik zahar-rrak beraiek aipatu dizkiguten zenbait arazo aipatuko ditugu ere.

Benetan seriotan hartzen ez den arazoetako bat dugu zahartzaroa, eta gezurra dirudi gehienak bertatik pasa beharko dugulako. Aurrerago agertuko den bezala, zahar batek zera esan zigun, zahartzaroa bi hitzek definitzen dute: bakardadea eta gaixotasuna. Halaz ere deskalabroa noraino iritsi daitekeen ikusteko pentsa dezagun bakarrik honetan: Donostiara zatoztela sarreran kriston etxe

gorri bat ikusiko duzue, Geriatrikoa, duela urte batzu egin zen eta esaten denez, 800 milioi bat pezeta kostatu zuen, eta handik noizbait ibili garenak, ondo dakigu ez dela inoiz martxan jarri, eta erortzen ari dela. Bertan lau bijilante omen daude eta inork ez daki zer zaintzen, barnean ez omen dago ezer eta. Esandakoa deskalabroaren erdia besterik ez da, zeren eta, esan digutenez, Madriden

etxe haundi honen maketa bat dute eredutzat, eta ez hori bakarrik, baizik eta martxan dagoela aspaldidanik esaten da. Gezurra badirudi ere horrelaxe esan ditugute...

Beste alde batetik batzu diru falta delako omen dago horrela, eta besteak diotenez, geriatrian espezializatuturik ez dagoelako, bainan azken finean geldirik.

Zahartzaroaren arazo nagusietako bat zera da, gizarte honentzat biziera guztia lanean igaro ondoren bapatean lana utzi eta kalera, bainan honen truke zer eskaitzen zaio zahar-rrari, zer kondizioetan, zein irtenbide ematen dira. Bakardadea konpontzen al dute irtenbide hauek, zaharren biziari zentzurik ematen al diote irtenbide hauek, gizartearen martxan partaide izateko aukerarik ematen al du?

Ikus dezagun orain Udaletxeak zein irtenbide proposatzen duen edo zein dinamika daraman behintzat:

UDALETXEA

Egia esateko, duela gutxi hasi dira udaletxeak arazo honek eduki beharko lukeen garrantziaren erdia ematen. Bertan esan zigutenez orain arte behintzat ezer gutxi egin du udaletxeak. Azken urte hauetan eta zehazki, joan den azaroaren hasieran ireki zen Donostiako lehenengo zaharren etxe publikoa, Zabaleta eta San Francisco bide gurutzean.

Orain arte zaharrak beraiek taldeka antolatutik, eta kutzak uzten ziz-

kie lokaletan, hasi ziren sortzen zaharrentzako etxe hauek. Donostian beraz munizipala bat izanik, beste era askotakoak daude. Beste hauek erdi pribatuak edo dira. Alde batetik udaletxeak, eta Matiak lagunduta sortu dira, edo bietako batek lagunduta behintzat, adibidez Amara berrikoa, udaletxeak lagunduta eta Kaialde berriz Matiak lagunduta sortu dira, edo bietako batek lagunduta behintzat, adibidez Amara berrikoa, udaletxeak lagunduta eta Kaialde berriz Matiak lagunduta.

Beste auzoetan ere udaletxea lokalak erosten edo prestatzen ari da, zaharren etxe berri munizipalak sortzeko: Egia,

Altza, Astigarraga, Martutene, Larra-
txo, eta abar...

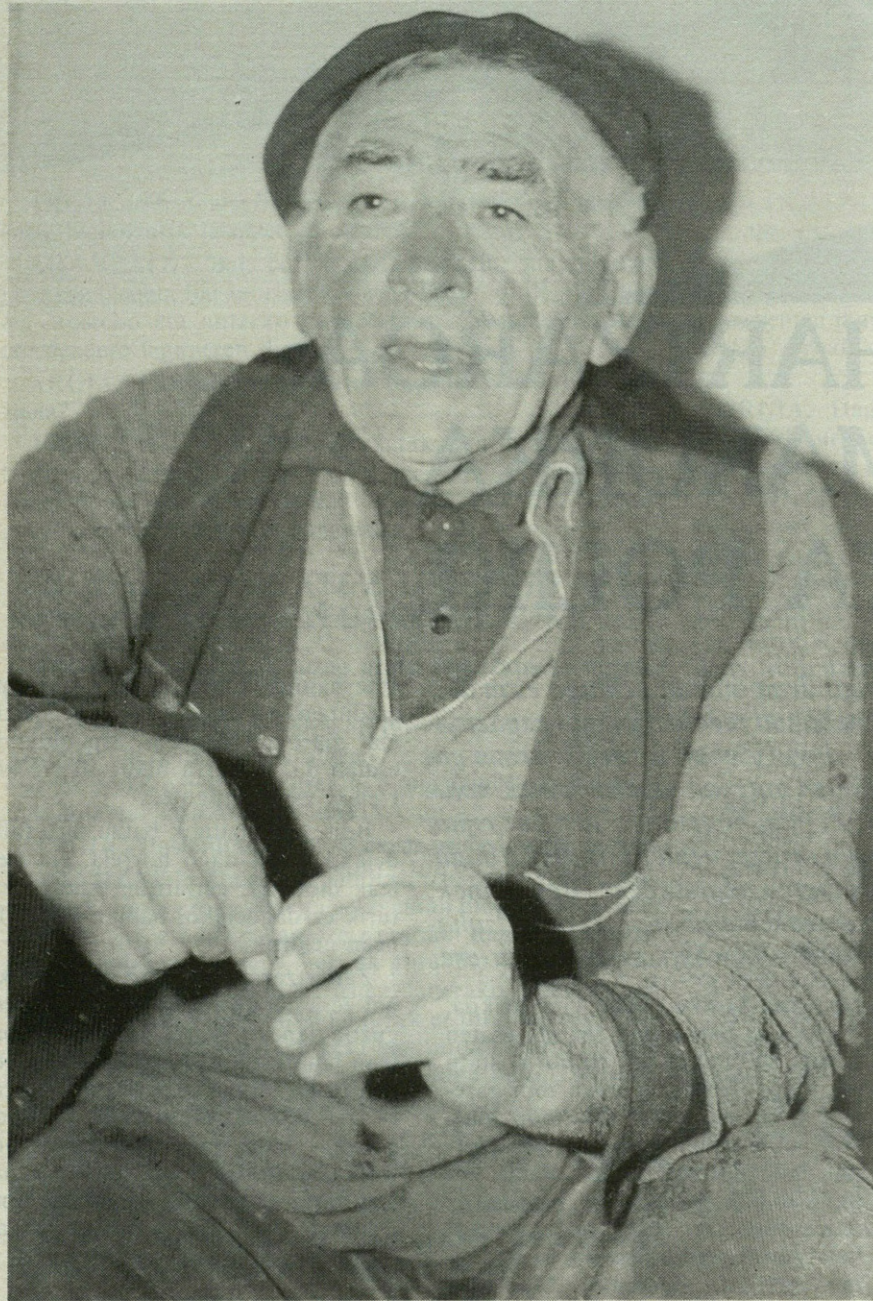
Ikus dezagun orain zertarako egiten dituen udaletxeak zaharren etxe hauek eta bertako partaide izateko zein kondizio bete behar diren:

Etxe hauetan teorikoki zaharrentzat aktibitateak egin beharko lirakete, eta era berean zahar guztiei biltoki bat izateko aukera ematen zaie. **Kondizio bezala pensionista izan behar da, edo 65 urte baino gehiago, edo emaztea. Egun 1000 bazkide dira eta 25 Pta. ordaintzen dute hilero, Beraien estatutua oraindik tramitean dago, baina bereala pasako da plenotik.** Bereala Olinpiada kultural bat egiteko asmoa omen dute hego aldeko lau herrialdeetako jubilatuekin. Ekainean pentsatzen zen egitea, baina arazo batzu zirela eta Irailan egingo da. Esan beharra dago Irailaren 8-an 4 herrialdeetako jubilatuek biltzar bat daukatela Donostian.

Garraio munizipalak direla eta, oraindik udaletxeak ez du ezer egin. Aspalidanik hortan ari omen da, eta beraiek ziotenez, oraindik ez dute ezer presentatu, langabezian daudenekin batera irtenbide orokor bat eman nahi dutelako. Errenta kontutan eta abar, zahar tasan, bere jubilazioarekiko hainbateko rebaja egiten omen zaio. Halaz ere 100.000 Pta kobratzen dutenek adibidez, besteok bezala ordaintzen dute.

SEGURITATE SOZIALA

Ikus dezagun orain seguritate sozialak zein irtenbide proposatzen duen zentzu honetan: Donostian duela lau urte ireki zuten zaharrentzat lehen etxea gaur egun Hogar del Pensionista deritzana. Bertan partaide izateko, jubilatua, inbalido totala, edo 60 urte baino gehiago eduki edo alarguna izan behar da. Ez dute kuota-rik ordaintzen. Iginio de La Fuente Ministro zelarik sortu zen plan nagusi baten barruan sortzen da Donostiako etxe hau, beraz 12-15 urteko plan bat da, bertan hau bezelako etxeak eta erresidentziak zabaltzea erabakitzen da, bertan ematen zen hutsunea betetzearen. 80-ean Donostian bigarren etxea zabaldu zuten. Hogar del pensionistatik 1000 bat pertsona pasatzen omen da egunero, eta bertan kalean baino merkeago serbitzu batzu dauzkate: pelukeria, enfermeria, medikoa, barberia, kafeteria, asistenta soziala, eta bazkaldegia. Azken honetan egunero 1300 bat pertsonak bazkaltzen du,

prezioa 145 delarik, nahiz eta ezin dutenei gutxiago kobratu.

Aktibitateak antolatzen dituzte, nahiz eta azken garai honetan tokiz gaizki ibili, 79ko apirilean urak izorrratu zuen guztia oraindik konpondu gabe bait daukate.

Aktibitateei dagokionez, bidaiak: Errioxara, Santanderrera, Santiago de Compostela, azkeneko honek 16.000 balio zuen... Aparte, hilero bi dantzaldi antolatzen dituzte, joku lehiaketak, kartak direla, billarra dela,... Kurtsiloak ere antolatzen dituzte: gimnasia, pintura, jostura,...

Bertan 10.000 bazkide dira.

Hau Donostiari dagokionez, eta probintzia mailan zaharren etxeak, Bergara, Legazpia, Zumaia, Errenteria, eta Irunen ere badituzte. Erresidentziak berriz Tolosa eta Eibarren.

Hau guztia beraz Seguritate Sozialari dagokionez, ikus dezagun orain zer den eta zertan dabilen Gipuzkoako Jubilatuen Elkarteak.

GIPUZKOAKO JUBILATUEN ELKARTEA

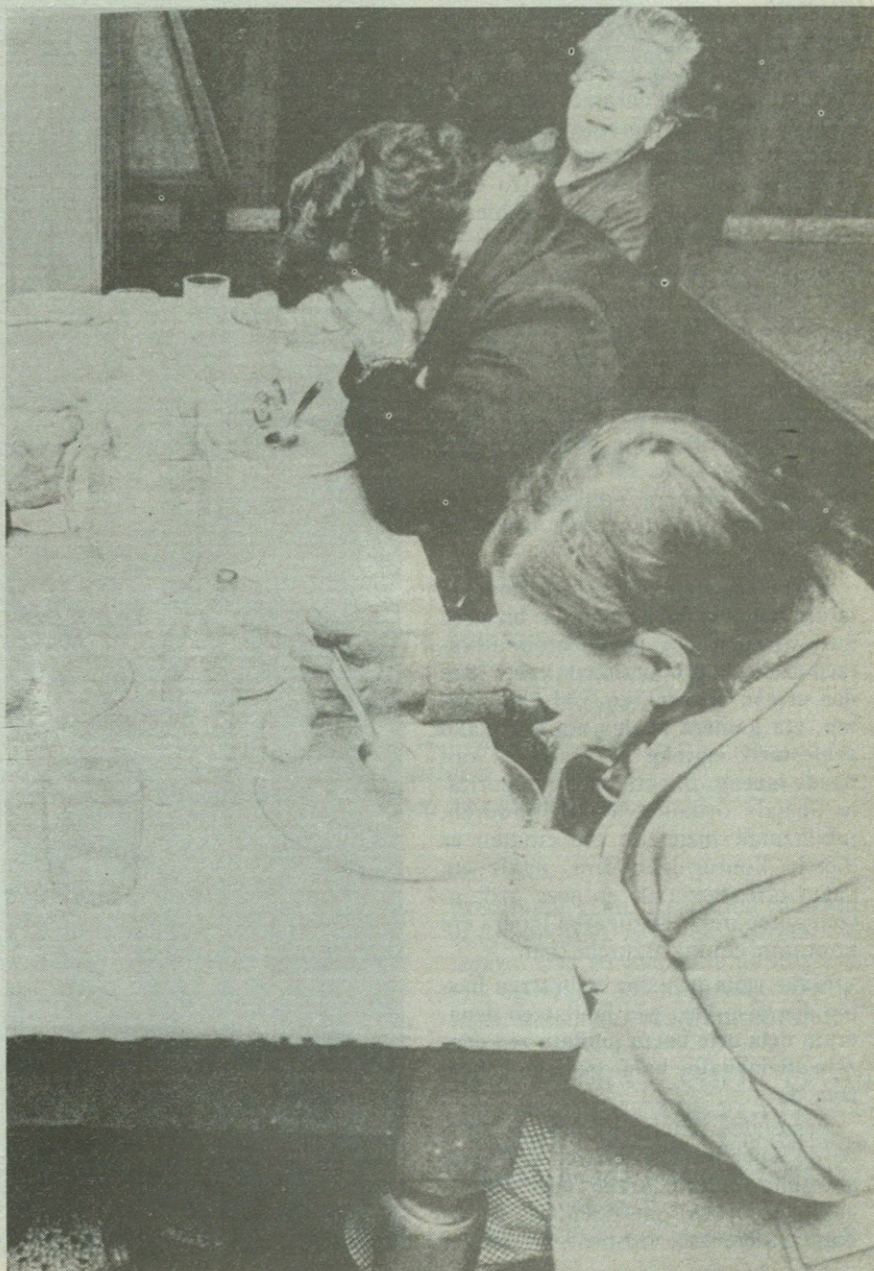
Zaharrak ditugun era guztietako arazoen aurrean, konponbide bat lortzeko sortzen da Gipuzkoako Jubilatuen Elkarteak, bai lokal aldetik, eta bai beste edozein motatako aktibitate aldetik: kirolak, kultura... Hego aldeko lau herrialdeak koordinaturik gaudela talde bezala, eta gero talde hau Estatu mailan koordinaturik dago, baina konfederazio erara, hau da gu koordinaturik gaudela besterik ez, askatasun osoa dugu nahi duguna egiteko. Elkartek honen helburuak, zaharren arteko alkartasunaren beharra du, eta horregatik elkarte hau, politika bide eta erlijiotik kanpo geratzen da. Gure helburuetako bat zera da: jubiltzean lana uzten dugu, eta libreagoak geratzen gara, eta beraz kalera ateratzeko aukera haundiagoarekin, baina orain dela gutxi arte, ez genuen biltzikirik lasai egiteko, eta beti taberna zulotan ibili behar genuen. Seguritate Sozialak ireki zituen zahar etxe batzu, baina ez dira aski, eta beraz garai batetan Seguritate soziala eta erretiroa guk sortu genuen bezalaxe, hau ere guk sortu dugu. Gaur egun, 50 bat etxe biltzen ditugu eta 20.000 bat jubilatatu. Bailara guztietan martxan gaudela Gipuzkoa mailan, beste herrialdetan halaz ere motelago gabilta. Kuota aldetik ez dugu fijo bat, baizik eta auzoz auzo edo herriz herri sortzen diren za-

har etheen beharren arabera kuota hori aldatzen doa. Instituzioekin lan hauetarako harremanetan gaudela. Eta jadanik Eusko Jaurlaritzatik behintzat, diru laguntzak jasotzen hasiak gara.

Orain arte ikusi ditugun ente eta taldeak, batez ere zaharrentzat txokoak egiten ari direla dakusagu, baina azken finean, ez al da hori zaharrak gizarte honen martxaren parta-deak ez izatea kontsideratzea, eta beraien azken urteak zentzurik gabe uztea? Beste aldetik badute zaharrak beste kezkarik eta hauek aipatu besterik ez genduke nahi.

Alde batetik txokoak eraikitzen zaizkie eta dituzte, baina garraioekin zer gertatzen da? Trenei dagokionez, zerbait lortu dute FEVE-n adibidez, Eusko Jaurlaritzaren eskuetan daudenak behintzat, dohain dituzte, eta RENFE-n lehen 100 Km baino gehiago egiten zituztenean % 50 deskuento, baina adibidez bidai motxetarako ez. Gaur Gipuzkoan zehar ibiltzeko ere deskuento hori lortu dute.

Autobusetan ez da gauza berbera pasatzen beti, eta zentzu honetan hor dago Donostiako Udal garraio Serbitzua, lehen munizipala ez zelako, baina badakigu, munizipalizatua izan zela, eta nahiz eta mila aldiz eskatu,

oraindik ere ez dute ezer lortu, badirudi langabezia daudenentzat eta jubilaentzat irtenbide bakar bat presentatu nahi dutela baina bitartean ezer ez.

Zine, antzerki eta beste kultur mailan badirudi SADE enpresarekin zertxobait lortu dela, sarrera batzu izaten dituzte et turnatzen dira etxez etxe. Lortu nahiko lukete Barzelonan duten bezala, urrezko adineko karreta, zinetan eta abar erdia ordaintzeko. Jaialdi haundietan, estropadak direla eta dena dohain dute.

Beste aldetik bizi behar dutenez, dirua ere arazo larrietako bat dute. Alde batetik, beraiek kobratzen duten jubilazio edo pentsioen desberdintasunean datza, hau da, gutxien kobratzen dutenek 15.000 pezeta kobratzen duten bitartean eta gainera lanik ez egin, gehien kobratzen dutenak 200.000 pezeta kobratzen dute eta gainera beste lan batetan ari geroari begira beste jubilazio bat kobratzeko asmotan. Aspaldidanik dabilta desberdintasun hauek txikitu nahiean, baina ez da batere erraza.

Beste aldetik gainera urteroko duten pensio edo jubilazioaren igoera, duela bi urte lortu zuten, soldataren arabera izatea, hau da, gehien kobratzen zutenei gutxiena igo, eta gutxien kobratzen zutenei gehiena igo. Aurtengo oraindik ez dute berdin egingo den segurantzarik, eta dirudienez denek igotze berbera aplikatuko zaie, beti bezala haundien alde okertuaz balantzea.

Beste arazoetako bat eta honekin lotura handia duena zera da: biziaren garestitasuna eta pentsioaren altxatzea ez direla proporzionalak, eta joan den urtean biziarekiko %11 galdu zuten, eta gainera huelga eta horrelako protestarik egiteko aukerarik ez bait daude lanean. Biziera osoan Seguritate Soziala ordaintzen ibili ondoren, jubilazioak bizitzeko ere ematen ez dietela konturatzen dira, nahiz eta Seguritate Sozialak zionez, ordaintzen zutenarekin bizitzaren igoera ere kontutan edukiko zutela esan.

Gaur egun pentsioa kobratzen hasten den peoi bat, edo jubilatzen dena, orain dela urte batzu jublatu zen edozein ofizial batek baino gehiago kobratzen du.

Beste alde batetik jubilaziora iritsi baino lehen hiltzen denaren kotizazio alarguna baldin bazen edo ezkongai, «tesorora» pasatzen da, eta ez dago batere argi «tesoro» honek zer

ikusia duen zahartzaroarekin. Langileak hiltzen denean, gehienetan gizonezkoa, honek zeukan pentsiotik emateari erdia kentzen diote, eta noski 200.000 kobratzen zituenak arazorik ez, baina 30.000 inguru kobratzen dutenek eta asko dira, 15.000 rekin geratzen dira, bizitzeko benetan gutxi.

Ikusten dugunez, zerbait egin bada ere, oraindik asko falta da egiteko, eta agian orain arte eraman den zentzua aldatu, Kiboutzetan adibidez, ez dago jubilazioarik, baina ez dago ere lan ordu kopuru fijoerik, zahar-

tzen doan arabera pertsonak gero eta lasaiago, gutxiago eta abar lan egiten du, baina gazteekin harremanetan, herria eta gizartearen martxan parte hartuaz, bakardadearen arazo gutxi-ekin, eta biziaren zentzu minimo batekin.

Hemen berriz behar den neurria, neurri astoa produzitzeko gai ez zaren etetik baztertzen dute pertsona, mundu eta gizartearen bidean parte hartzeko aukera galduaz, bakardadeara behartuaz eta abar...

Jo.

aldizkari autonomo baten esperientzia Donostian

«ETA KITTO»: GURE EXPERIENTZIA TOKI GUZTIETARA ZABALDU NAHI DUGU

Duela hamalau bat hilabete, oso esperientzia polita hasi zuten Donostian: «eta KITTO» izeneko aldizkari autonomoa jaio zen. Autonomoa baina asmo zabalekin: ziutatearen benetako biziaren espresibidea izan. Batere makala ez den helburu horrekin abiatu ziren, beraz, eta dagoeneko sei ale dira kioskoetan. Nolabaiteko balantzea egiteko garaia zelakoan, haiengana hurbildu gara ea zer kontatzen diguten.

«ISILDUTAKO AHOTSEI EMAN NAHI DIEGU HITZA»

ARGIA.— Zerk bultzatu zintuzten horrelako proiektu bat aurrera eramateko?

ETA KITTO.— Inguruan zegoen giroak, hau da, betiko sektore ofizialetik kanpo dagoen jendea erabat baztertuta aurkitzen dela. Hauen eritziak tabernan nahiz janaridendan gelditzen dira, baina ez dira inoiz iristen iritsi behar luketen tokietara. Or-

duan, guk isildutako ahots horiei eman nahi izan diegu hitza.

ARGIA.— Esan duzuen horrek komunikabide ofizialei kritika dakar, ezta?

ETA KITTO.— Jakina, hor bada-go prentsa normalak bete ezin duen hutsune bat. Guk Donostiatik eta Donostiarako aldizkari bat egin nahi dugu, ahalik eta donostiar gehienak berena esan dezaten, ziutate honetako bizia —benetako bizia— ongi es-

presaturik geldi dadin. Eta aldizkari eta egunkariek ezin dute horretara ailegatu. Oso partziala eta puntuala da guk egindako aukera, eta egunkariek beste dimentsio bat tratatzen dute.

«EZ GARA JAIO INORI KONPETENTZIA EGITEKO»

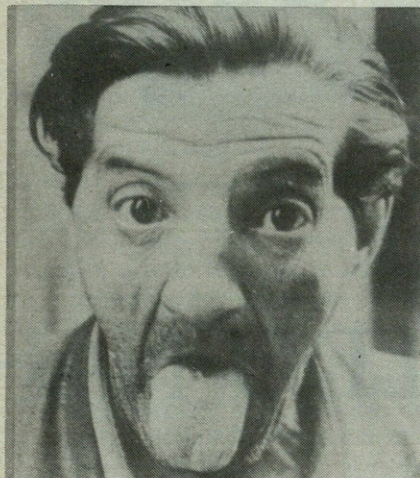
ARGIA.— Orduan, zuen esperientziarekin ez zoazte inongo komunikabideren kontra?

ETA KITTO.— Ez, ez, garbi baino

garbiago utzi behar dugu ez garelajaio inori konpetentzia egiteko. Uste dugu eremu desberdinak direla, eta askotan osagarriak ere badira. Ahalik eta espresabide gehienak behar ditugu. Geronek ere ez dakigu, jakin, gure eremu hori ongi betetzen dugun ala ez, baina horretara goaz.

ARGIA.— Zein oinarri ideologikotatik abiatu zarete?

ETA KITTO.— Nire ustez ez dago ideologia markaturik inondik ere ez. Haseratik ari garenok ez diogu behin ere aldizkariari definiziorik eman nahi izan. Areago, «eta KITTO»ren inguruan bildu garenok oso ideologia desberdinetakoak gara. Gertatzen da idazten duen jendeak bere ideiak dituela, baina hori ez da aldizkariaren linea.

«GAUZAK FUNTZIONATZEKO, JENDEAK ETIKETAK BEHAR DITU»

ARGIA.— Eta jendeak non kokatzen zaituzte ideologi kontutan?

ETA KITTO.— Herri honetan gauza negargarri bat dago: gauzek funtzionatu ahal dezaten, jendeak etiketak jarri behar ditu. Tristeia da baina hala da. Adibidez, «Zapa»ren ize-na tartean dagoenez, askok EEkoak garelake uste du, eta ez dute erosten ezta kolaboratzen ere. Eta barruan gabiltzanok ezagutuz gero, garbi dago ez dagoela horrelakorik. Badi-rudi jende asko zain dagoela ea azaltzen den «eta KITTO»ren atzean dagoen botere sekretoa zein den. Konkretuki, Amnistiaren Aldeko Batzordei askotan eskatu izan diegu kolaborazioa esate baterako, baina ez dute inoiz idatzi nahi izan. Batzuren-tzat ere Partidu Radikalaren organoa omen gara, baina jar ezazu garbi gu-

txienez Ejekutiboan lau kargu ematen ez badizkigute, ez dugula inola ere onartuko.

ARGIA.— Eta talde bezala linea konkreturik ez izateak ez al dizue problemarik ekarri?

ETA KITTO.— Beno, bai, kontutan hartu behar duzu gure aldizkariari ez dagoela talde-lanik. Aldian behin bildu, eta dagoenarekin ahal den bezala bete. Honek problemak sortzen ditu, guztiok ez bait gaudela konforme gauza guztietan, eta adibidez niri (hau eritzi pertsonala da noski) ez zait gustatzen aldizkariaren edukia. Niretzat askoz ausartagoa behar luke, kontundente eta lotsaga-beagoa. Baina guk egindako aukera irakurleei hitza ematearena da, eta beraiek dira linea markatzen dutenak.

«AZKENEAN PUBLIZITATEA SARTU BEHAR IZAN DUGU»

ARGIA.— Atera dituzuen sei zenbakietan, inprimaketaren kalitatea oso nabarmena da...

ETA KITTO.— Izan ere, hasera haseratik eman nahi izan diogu kalitate minimo bat, ahalik eta gauzarik politena burutu. Ez dakigu lortu dugun ala ez, baina horren atzetik gabil-tza. Gero, garbi ikusten genuen hone-lako aldizkari autonomo bat saltze-ko, produktu erakargarria egin behar zela. Alde batetik ahalik eta irakurle gehienak biltzeko, eta bestaldetik ge-roni ere gustora gelditzeko.

ARGIA.— Publizitatea dela eta, zer esango zenukete?

ETA KITTO.— Gu beti kontra-koak izan gara publizitatea sartzeko eta frogatzen dago: lehenengo bost zenbakietan ez dugu batere sartu.

Gertatzen da zorraz gehituz joan di-rela, eta ehun eta pikotako zuloa es-taltzeko, errekurtsu guztiak erabili behar ditugu. Orduan, seigarren zen-baki honetan anuntzioak sartu ditu-gu, gutxi baina sartu ditugu. Hain zu-zen ere, ahal dugun arte aurrera egin behar da, eta gerora metodo guztiak saiatu.

«GURE ASMOAK BESTE TO-KIETARA KUTSATU NAHI GENITUZKE»

ARGIA.— Eta esperientzia hau beste tokietara eramaterik ba al dago?

ETA KITTO.— Hain zuzen ere, gure asmoetako bat horixe da: kutsa-tze-politika. Esan nahi da horrekin, izpiritu hori kutsatu nahi dugula, eta guk Donostian egin dugun bezalaxe, beste toki guztietan ildo beretik egin dezatela, ea denon artean hutsune hori betetzen dugun.

ARGIA.— Zer moduzko harrera jaso duzue salmenta aldetik?

ETA KITTO.— Ale batetik bes-tera asko aldatzen dira gauzak, baina esan daiteke azken zenbakiarekin es-tabilitate minimo bat iritsi dugula. Mila irakurle baino gehiago zain daude ea hurrengo zenbakia noiz ka-leratuko den, eta hori ez da gutxi gauden toki honetan.

ARGIA.— Eta segitzeko, zer nola-ko animoekin zabiltzate?

ETA KITTO.— Segitzeko adina, behintzat, badugu asmorik, eta ziuta-te honetako kaka guztia atera arte hortxe izango gara jo eta ke. Gure muga bakarra, gero eta maizago suertatzen ari den gobernadorearen debekua izango da. Ordurarte, tira!!

Jexus IJURKO

Indarkeria? kirola? filosofia?

ARTE MARTZIALAK: BIZITZA OSOA ESKATZEN DUEN LANA (1)

«Kontzentrazioaren poderioz indarra puntu txiki batean lehortarazten da».

Aski harrigarri gertatzen ohi zaie lagunei, kirol kontuetaz aritzen garenean, arte martzialetarako dudak arreta eta zaletasun bizia. Honen zergatia burruka-arte hauetaz esaten eta zinearen bidez jasotzen diren iritziak guztiz ezezkorrak eta indarkeriaren aldekoak izatean atzeman daiteke.

BORROKA EGIN BEHAR BIZITZEKO

Beste aldetik ere, «kirol» hauen arrakasta berria nabaria da, bestela hor daude datuak: Euskalherri mailan azken bost urte hauetan hogeita hamar gimnasio ireki dira eta beteta aurkitzen ditugu egunean.

Burruka-arte hauen hasiera, gizonarena berbera dugu. Betidanik, tamalez ala beharrez, burruka egin behar izan dugu, bizitzeko hain zuzen.

Azterketa psikologikoa eta soziologikoa, zenbaitek behintzat, berezkoa dugun sena biolentoaz egitea, guztiz interesgarri gertatzen bada ere, hurrengo baterako utziko dugu. Oraingo artikulu honetan ildo deskribatzailean finkatuko dugu arte martzialen azalpena. Beraz historian murgilduta, VI. mendean Indiatik Txinara etorrira monje budista batek batu eta bildu zituen aintzinako eskuz eta hankaz oinarritzen ziren burruka-arteak. Bodhidharma zuen izena eta berak sortutako estiloa «Shaolin-zu-Kenpo».

MONJEAK HAMARIK GABE DEFENDITZEKO ASMATUA

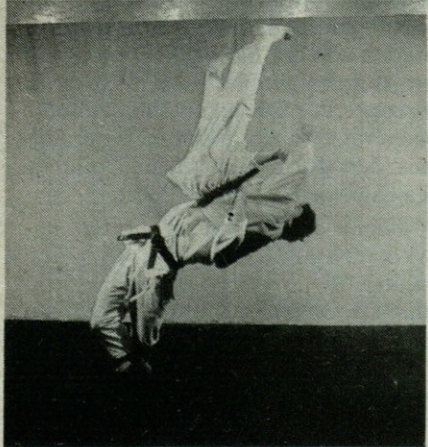
Monje honen helburuak beste monjeei, lapurren eta jaun feudaleen soldaduen erasaldien kontra haien burua defendatzeko abagadunea ematea zen eta bai gorputzarako bai izpiriturako zenbait ariketa apropos sortzea ere. Ez dezagun ahantz monje haien biziarauen harmak ez erabiltzea derrigorrezkoa zutela, baita legeak debekatuta ere.

Txinan estilo asko sortu ziren, nahiko ezaguna edo entzuna den «Kung-fu» horietako bat da, eta arazoak ere, batez ere politikoak. Hango agintariek hasi ziren burruka estilo hauen debekatzen, oso epe motzean zeharo zabaldu bait zeuden herriko jendearen artean, baina guztiz al-

perrik. Ordurako oso finkatuak ziren herrietan. Monjeen etxeak erre eta bertan asko hil zuten arren, debekapen gogorrek jarri ere, dena alper al-perrik, kaleetan, enparantzetan, edozein bazterretan saiatzen zen jendea.

Hurrengo urteetan Txinatik ondo-ko herri eta estatu gehienetara zabaldu ziren burruka arte hauek. Baina nobleek, jauntxoek egokitu zituzten gudarako, eta gudarien nahitazko entrenamenduaren barruan sartu zi-ren.

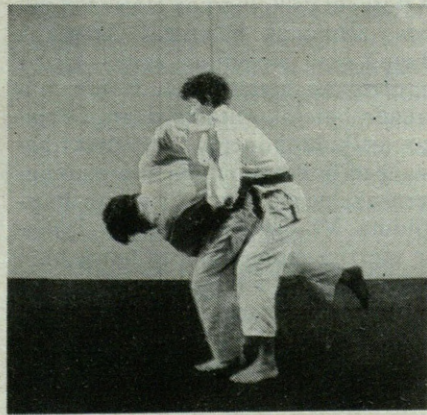
Bigarren etapa Okinawa, Japon ondoko irla batean gertatzen da. Irla-tarrek beren legez eta gisaz bizi ziren. Baina XV. mendean bai Txinoak bai Japonesak, txandaka, sartu ziren ber-tan. Gerla luzea pairatu ondoren Ja-ponesek menperatu zuten Okinawa. Lehenengo legea bertakoei harman erabiltzearen debekapena ematea izan zen. Okinawenseak arrantzale eta baserritarrak ziren gehiengoan eta inbasoreen kontra jotzeko bide bakarra haien lan-tresnen bidez eta esku hutsez oinarritutako burruka es-tiloaz asmatu zuten: arte martzialak.

HAIZEAK EZ DU ZUME APALA BOTATZEN

Egoera honetatik sortu ziren estilo berriak askoz aztertuagoak eta lege fisikoetan oinarrituak: Okinawau-te, Sorin-te..., Maisu jakintsuek bizi eta gogo guztia burruka estilo hauek bel-durgarri eta guztiz efektiboak bihur-tzeko utzi zuten.

XIXgn. mendean Japonen Jigoro Kano aintzinako burruka estiloetaz ikasia eta pertsonalki egindako go-goetaz JUDO (JU: biguintasuna, DO: bide) sortu zuen. Haren idazla-netan JUDOaren oinarria adibide honen bidez ematen du: haize gogo-rrak zuhaitz sendoenak eta adardu-nak botatzen ditu, ez ordea zume apala, erresistentziarik ez diolako jar-tzen, makurtzen da eta haize bolada pasa ondoren berriz zutitzen da. Be-raz indarrari ez zaio aurrez hartu be-har, alderatu baizik. Ideia honetatik ondorioak ateratzea ez da zaila. De-nok ikusi dugu, zinean bederen, nola gizontxo batek lurreratzen duen gor-putz mogimendu azkar batez berak baino hogeiki kilo gehio dituen bestea. Erasoezilaren indarra bere kontra erabiltzen da.

Okinawua bertakoa zen Gichin Funekoshik KARATE-DO asmatu zuen (KARA: hutsa, TE: eskua, DO: bidea). 1900. inguruan Japona joan eta judoka maisu talde baten aurrean arte honen erakusketa egin zuen. Ka-rate-dok guztiz harritutak utzi zituen japonesak zeinek gogo biziz hasi bai-tziren horretaz saiatzen eta ardura-tzen.

BIZI GUZTIKO LANA; EZ DA BI SAIOTAN LORTZEN

Ezaguna egiten zaigu ere Karatek duen oinarria: gorputza guztiaren in-darra bidaltzen da mogimendu ba-koitzean, kontzentrazioaren poderioz indar bera puntu txiki baten leherta-razten da. Hau lortzeko gorputza menperatu behar da, landu behar da; bizi guztiko lana, ez da bi saiotan lor-tzen. Arrazoi honegatik, gero sako-nago aztertuko dugunez, oso jende gutxi lortzen du artista izatea, Do (bidea) arte martzialeen bidez asma-tzea eta hauen praktikatzea egitetik goi mailako ondorioak ateratzea.

BITTOR FERNANDEZ

ikastolen borroka berriz piztu da

LAU GOSELARIREN INGURUAK

Baionako auzitegiaren okupatzea. Poliziaren ekinaldi bortitz batekin bukatu zen.

Iragan eskola sartzeaz geroztik, gutiz gehienek dakiten bezala, iparraldeko ikastolak, SEASKA batasunaren inguruan borrokan ari dira, bi eskari oinarritzko hauek eskuratu beharrez:

—Euskal-Herrian euskarazko irakaskuntza legez finkatzea.

—ikastolak, gobernuak beregain hartzea.

Frantses sozialistek lekuko hizkuntza eta kulturei buruz idatzi zuten legeaiaz habiatuak eta haste hastetik, frantses Hezkuntza Ministeritzari, lehendakariari berari eta lekuko alderdi, sindikato, kultur batasun eta talde eratu gutiz gehienei jakinarazi dizkie Seaskak, argi eta garbi zein diren ikastolen eskari zuzenak.

Kale borrokaldi bat baino gehiago eraman dute guraso, irakasle, langile eta laguntzaile guziek. Maila desberdinetan, jaun desberdinekin, dozena bat baino gehiago bilkura egin dute seaskakideek. Baina urrats eta indar guziengatik, SEASKAk ez du orainokoa gorago lerrokatu ditugun bi eskari oinarritzko horien ezagutzarik lortu.

Hamar hilabeteren buruan ikusiz zer uza murrizta zegoen ikastolen eskuetan, lau seaskakide hasi dira ekainaren 1.ean, gose huelga mugatu gabe bat egiten. Eta horien inguruan seaskakideak berriz lotu dira ekintza bideari.

Ekainaren lauean Education Nationaleko ministroaren bulegoko buruzagiak eta Bordeleko errektoreak, Gasol eta Martin jaunek gomitatu dute SEASKA. Bordeleko Errektorretxera, haiekin bilkura bat egitera. Bilkura horretan jakinarazi diote Seaskari zer politika mota finkatua zuen frantses Hezkuntza Ministeritzak bere eskoletan, lekuko hizkuntza eta kulturei buruz. Seaskari galdengin diote ere, egin gogo duten pedagogiazko esperientzia horretan laguntzea. Baina, Seaskaren eskari oinarritzko EZETZA baizik ez dute eskaini!

Hona hemen Seaskak, ekainaren bostean egin dien erantzuna:

«1982-ko ekainaren 4-ean, Bordeleko errektoretxean egin dugun bilkuran, jakinarazi diguzue, lekuko hizkuntza eta kultur irakaskuntzaren alde finkatu dituzuen orientabideak, oinarritzko bi printzipio hauei lotuak direla: nahi izateari eta nazional batasunaren errespetuari.

Poliziak negar-erazleak erabili zituen Seaskaren adiskideak Baionako auzitegitik botatzeko.

"Ikastola bai! Errepresiorik ezi!". Oihartzun bakarra poliziaren erasoaldi gogorra izan zen.

Erakusketa ferian elgar-kateatzea, Baionan. Ahalik eta jende gehiena

Seaskaren egoeraz informatu behar.

Maulen ipinitako oihala. Ekainaren 1ean lau lagunek hasitako gose grebaren aurrean herritarrek jakin gabe eta entzungor gera ez daitezen.

Ikastolen hezkuntz sistemaren eza-gutza ukatuz, adierazi nahi ote zenigukete bi printzipio horiek ez direla errespetatuak gure ikastoletan? Xedezko auzi bat guri egitea liteke hori, zeren gure irakaskuntzako programa guztiz gehienak, frantses irakaskuntza publikoaren programen berdinak baitira.

Galdetzen diguzue hiru urteko plan baten barnean, pedagogiazko esperientzia bat zutik ematen laguntzea, plan horretan, euskal kulturari zuzenki lotuak diren gaitan, euskara irakaskuntzarako hizkuntza izanen delarik.

Horri buruz lanean jartzeko prest gara, baldin esperientzia hori, Euskal-Herrian elebitasunaren geroarentzat ongari diren kondizioneetan egiten bada.

Horrek erran nahi du, botere publikoek gure ikastolei eman behar dizkietela, eskola publikoak beren erabilpenerako dituzten materialezko kondizione berdinak, erran nahi baita, beregainartze baten ondorioak. Bestalde, horrek erran nahi du ere, Seaskaren eta Education Nationale-aren artean pedagogiazko elkar-laguntza bat izatea, gure pedagogia sistema aitzina eramateko.

Berriz diogu, euskarazko irakaskuntza legeztaturik ikustea dela gure nahia, euskaldunen eskubide ezin ukatuaren ondorioa delako.»

Lerro hauek argitaratuko direneko, SEASKAk ekintza sail bat kaleratua izanen du: hala nola Baionako auzitegiaren hartzea, 24 orduko barauraldia zazpi elizatan egitea, Baionako trenbideetako geltokia hartzea eta beste.

Dena den, ekintza horien berri hurrengo aldi batez emanen dizuegu.

SEASKAREN alde MANIFESTAPENA

Ekainaren 26an BAIONAN

Arrats. 4retan St. André plazan

IKASTOLA. HERRI ESKOLA !

Argazkiak:

Allande SOKARROS.

Rolling Stones Madril eta Barzelonan

«20 urte eta gero... MUNDIALAK 82»

Hogei urte daramatzate dagoeneko rokanrrolaren mundutxo honetan eta SAN FERMIN egunean Madril en dira jotzekoak. Handik bi egunetara, uztailaren 9an Barzelonan. Kultural 82 izendaturiko zera horretan parte hartzeko oso pozik agertu zaigu Mick Jagger, Stonesetako jaun eta jabea. «Julio Iglesias-en aurrean, britaniar kultur erantzuna gara nola-bait Rolling Stones-ak», halaxe bota du Mutturras Jagger-ek.

100.000 lagunentzat

Madrilen Vicente Calderón futbol zelaian jo behar dute 60.000 forofoaren aurrean. Barzelonan berriz «español» ekiporeen futbol zelaian, hau da Sarriana. Hemen 40.000 izango dira sartzea izango dutenak.

2.000 pzta. sarrerako

Madrilen, Barzelonan eta beste zenbait hiriburuan salduko dira. Korreoz ezin omen dira lortu. Pertsona bakoitzari ez zaio hamar bainan gehiago salduko. Lau motatako sarrerak izango dira bakoitzak kolore bereizgarri batekin, kolore bakoitzak erakutsiko du zein atetik sartu eta futbol zelaiko zein partetara joan. Berdeak, gorriak, oriak eta beltzak izango dira sarrerak, Gay konpainiakoek diotenez jendea sarreran pila ez dadin.

Kolatzeko oso zaila

Malvinatan inkurtsioren bat egitea baino zailagoa izanen da futbol zelaia hauetan benetazko sarrerarik gabe sartzea, ezinezkoa izango omen da Stadium-

KONTZERTU BATEN ATZEKALDEA

-en ormatara iristea ere, alanbre hesiez inguratutik egonen bait dira diotenez. Han alanbradatan lehenengo kontrol bat izango da non sarrerak hiru bider begiratuko dituzten ea egiaz-

koak diren. Stadium-en ateetan bigarren kontrol bat egingo da inork botelarik, labanik, morterorik edo tanketarik sar ez dezan. Gero barnean Rolling Stones beraien guardia pertso-

nala izango da, denetara 250 en bat morrosko horietakoak.

Tenderetea

Ikaragarria, Orioko bailea bainan askoz ere handiagoa izango da eszenatokia: 72 metrotako luzera, 14ko zabalera, lurretik 3 metrotara eta eszenariotik gora 17 metro. Guztiau estalia izanen da inolaz ere kontzertua suspenditua izan ez dadin. Tramankulu hau eta argiak eta hotsen ekipoa ekartzeko 30 kamioi dira beharrezko, beste 250 pertsona montatu eta desmontatzeko.

Kontzertoa

6retan jarriko da inperunuko labea sutan (pentsa ze bero egin behar duen ordu horietan Madril en San Fermin egun batetan). Bi ordu lehenago irekiko dira ateak (haragizko itsaso batetan murgildu nahi duenak hortzen du aukera). Telonero bezala J. Geils Band hasiko da ordu eta hiru ordu laurdenez. Ondoren ordubeteko atsedena aldia (afaria eraman bestela jai duzue!). 9 1/2tan eguzkia jeisterakoan argiak piztuko dira eta... auskalo zer egiten duten Rolling-ak pare bat orduz.

Posdata

Neri asko gustatzen zait Rolling Stones, rokeroen artean beti izan ditut gogokoak. Bainan 7 de Julion Iruñean izango naizue ordi ordi eginda. Baldin eta topo egiten badugu lepotik heldu eta pobre de mi-rekin batera igual kantatuko diagu shatifeishons edo laiked rokinrol.

Joxe Mollarri

—Donostiako kontserbatorioan—

BALLETAREN URRATSETAN

«Euskal kultur giroan ez da kontutan hartzen gure lana, zeharo ahaztuak gara edozein herritako festak antolatzeako orduan, afariak, bazkariak eta berbenak egiten dituzte, ez ordea emanaldi kulturalak, ez da antzerkirik eskeintzen, ez dira pintura eta eskulanak bultzatzen esate baterako, balletik ez duzu ikusterik izango urtean behin besterik ez bada...»

Honelaxe esan zigun Jonak, hogeitahiru urtetako gazte batek, duela hiruzpatalau urtetan balleta ikasten diharduen Donostiako mutil euskaldun batek.

«BALLETA MUNDUKO GAUZARIK ZAILENETAKO BAT DA»

Elkar topatu dugunean gaiarekiko gure ezjakintasuna adierazi diogu, izan ere gure burua balletarekiko ardurarik izan ez duen mundu horretan kokatu beharko genuke. Halaz eta gutiz gure hezkuntzak ez digu batere oportunitaterik eman balleta ezagutu dezagun. Dena den bagenekien jakin, balletak, beste edozein espresabideren antzera, bazituela bere arloak,

hala klasikoa nola kontemporanea eta moderna.

Bagenekien baitare balleta dantzaren munduan sartzen zela, bere adarrak musikarenarekin nahasten zirela eta ez genekiela aipatzen, ez eta emankizun batetan ona eta txarra bereizten. Horregatik eskatu diogu Joni kontzeptu hauen argibidea.

«Dantza izango litzateke

eremurik zabalena, guztiok dakigu dantza zer den, ez du aipatzerik merezi. Balleta dantzaren esparruan sartuko litzateke. Egia da mota askotako balletak daudela, goazen piskat bereiztera. Klasikoa dugu alde batetik. Ballet klasikoak argumentu bat du, historia bat kontatzeko, eta horren arabera aukeratzen ditu musika, pausoak, koreografia, eszenatokia, etabar. Bestetik

modernoak ditugu. Ezin sar ditzakegu atal berean baina erizpide nagusi bezala, musika hautatu baten gainean egiten diren bariazioak edo dantza moldaketak, libertatea izango genuke. Erabiltzen diren teknikak ez dira oso diferenteak. Musika arabera Jazz-balleta, Modernoa, Kontemporanea, eta pilo amaigabe eta klasifikagaitz bat dugu».

«BALLETA BEREZ EZ DA ELITISTA»

Kontserbatorioan hogeitahamarren bateko talde batek funtzionatzen omen du, astean zehar hamar orduz arituz eta gero larunbatetan eta horrela entsaioak eta eginaz.

«Zazpi maila izaten dira lehenengo pausoak eman eta dexte samar jakitera iritsi artekoak. Pentsa aipatutako jende multzo horretatik bost besterik ez garelako mutiak, eta bizpau hemezortzi urtetatik pasatzen diren neskak, normalean hamabi urtetatik hemezortzi izateraino irauten dute, gero eskola dela, nobioa dela utzi egiten dute, beraien amek sartuak izaten dira gainera gehien batean».

Bainan noraino ailegatu daiteke hamar ordu besterik sartu gabe? egin al daiteke aipatzeko ezer? Afizio huts bat izatera mugatua dagoela dirudi antzerkiak gure artean.

«Gu amateurak gara, eta ezagutzen ditugu geure mugak. Horietatik kanpo gehiago landu nahi baduzu kanpora joan beharra daukazu, alperrik arituko zara hemen, irakasleak ere berriekin ere lan egin nahi du, eta noski guztiok batera ezin gehiegi aurreratu. Dena dela posibilitaterako eta geure neurrian oso maila dignoa dugula uste dut».

«Talde serioek hamar edo hamabi ordu sartzen dituzte eguneko, horretara bakarrik dedikatu behar zara. Ea zer egin behar duzun hamar orduz hainbeste nekatu ondoren, lo!».

«Lehen, garai batez, bere sorreran elitista zen balleta, jende mota batek besterik ez zuen balleta ikusteko eta ulertzeko posibilitatea. Gaur egun praktikatzea besterik ez bada ere posiblea da edonorentzat. Kontserbatorioa munizipala da eta urtea 3.500 pztogatik ateratzen zaigu. Gertatzen da, beti bezala, edonork ez duela bere seme edo alaba balleta ikastera bidaltzen, langile familia bati ez zaio bururatzen ere. Esan daiteke Donostian gabiltzanotik gehiengo bat bertako burjesiaren semeak garela. Berez edonork du posibilitatea, bainan kultur arlo hauek zabaltzen ez diren bitartean betikoak bakarrik arituko dira».

«DANTZA FOLKLORIKOA BAINO ESPRESABIDE HOBEAGO DA BALLETA»

Hemen nabaria da balletaren tradizio falta, beste lurralde urrun batzutan jaio eta hedatu da. Hona oso berandu iritsi da, heldu ondoren, transformaketa ainitz jasan ondoren. He-

men ordea bagenuen dantza folkloriko ugari bezain garrantzitsu bat...

«Bai, ezin dituzu biak konparatu. Dantzariak pauso berberak errepikatzen dituzte beti, askoz ere zailagoa da balleteko edozein obra dantzatzea. Entrenamendu haundia behar duzu,

horretarako bakarrik bizi-tzea, erritmoa ondo segitzeko belarria, orduerdi edo gehiago, iraun dezakeen obra baten pauso guztiak oroitzeko memoria ederra».

Honetan hala da dirudie-nez, gure dantzarien maila

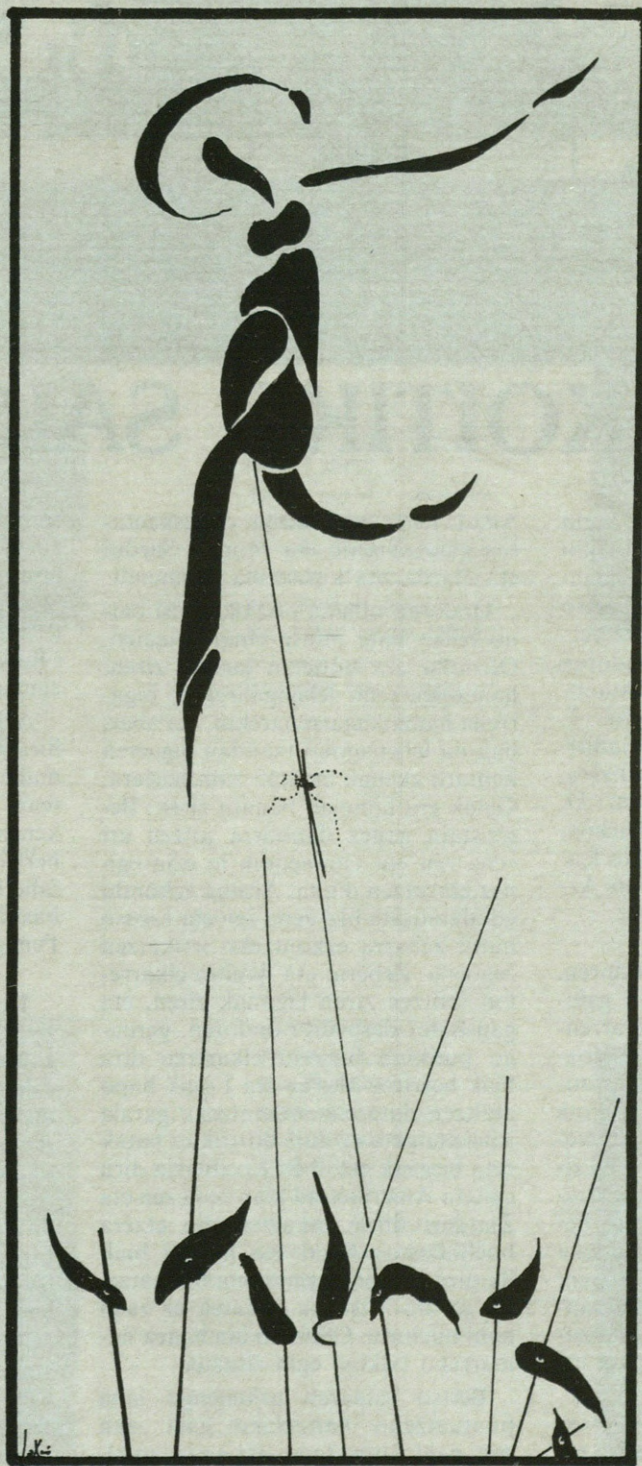
oso txikia da balleta dantzatzeko duen baten aurrean. Koreografiak ere halakoak izaten omen dira.

«Folklorearen gainera gauza hila da. Garai batetan bizkaitarrek beren trebetasuna agertzeko dantzatzeko bazuten «banakoa», gaur egun ez du zentzurik. «Aurreku»ak zer adierazten du gaur? Ezer ere ez. Folkloreak ez du balio gaur sentitzen dugun mundua, jasaten dugun egoera dantzaren bidez eskeintzeko. Balletak aldiz posibilitate guztiak eskeintzen dizkizu ate denak zabalik uzten dizkizularik nahi duzuna adierazteko, nahi duzun musika erabil dezakezu, nahi duzun eszenografia, nahi dituzun pausoak, berriak asma ditzakezu, erropak ere zuk aukera ditzakezu...».

«Guk egin genuen montaiaren esatebaterako, Donostiako historia eman genuen, Tchaikowsky eta beste zenbait musika mota erabiliz. Drogaren mundua adierazteko dantza oso biolento bat egin genuen, pankartak ere sartu genituen... Hau ez da batere konbentzionala baina bai interesgarria. Une batez erakuts diezaiokezu jendeari berak bizi duena, hori litzateke balleta guk ulertzen dugun modura».

Badira beste mila alde interesgarri balletaren mundu honetan, gorputzaren eza-gutzea konparazio batetan, «hainbeste urtetan bera lantzen ihardun ondoren bada-kizu zein den minen bat sendatzeko ariketa», edo bizi-tza bera erabat aldatzea balletagatik, «edaria utzi behar duzu, janaria zaindu, parrandak eta, alde batera...» Oso zaila benetan balleta behar den modura egitea!

Joxe MOLLARRI

AZKOITIKO SAIOA

Azkoitian, Ekainaren 12an, egin zen uda azkenean, A taldekoekin kantatzeko klasifikaziorako baliagarri zen bigarren eta azkenengo bertso saioa. Bertan hamabi bertsolarik parte hartu zuten. Zozketa egin ondoren orden honetan: 1. Begiristain Ataundarra, 2. Altuna Azkoitiarra, 3. Areitio Yurrekoa, 4. Murua Gabiritarra, 5. J.R. Etxebarria Gernikarra, 6. Alkat Ihodikoa, 7. Sardui D. Areatzekoa, 8. Ziarda Elgoibarkoa, 9. I. Lasa Garingoa, 10. Zeberio Isasondokoa, 11. Lizaso Sebastian Azpeitiarra, 12. Otamendi Aiarra.

Lehenbiziko agurraren ondoren, binaka kantatzeko kartzelako gai-ekin ekin zioten: Lehengo bigarren-goarekin, hirugarrena laugarrengoarekin, eta abar. Baina guztiek ez zuten gai berdina eduki. Nola sei bikote ziren, bi gai erabili ziren, biak antzekoak, eta bi gaiak txandaka erabili zituzten, lehen bikoteak bat, bigarrenak bestea, hirugarren bikoteak berriro lehen gaia, eta abar. Lehen gaia zuten bikoteei hau esaten zitzairen: Zuek senargaiak zerate, zer eskeintzen diozue elkarri? Bigarren gaia zutenei: Zuek senargaiak zerate, zer eskatzen diozue elkarri?

Eskeintzaren gaia erabili zutenak: Begiristain eta Altuna, Etxebarria eta

Alkat, Lasa eta Zeberio, eta eskaeraren gaia: Areitio eta Murua, Sardui eta Ziarda, eta Lizaso eta Otamendi.

Ondoren binaka ofizioka hasi baino lehen bina puntu eman zitzairen. Ofizioka era honetan jardun ziren: hamabigarrena lehengoarekin, bigarrena hamaikagarrenarekin, eta abar, hau da lehenagoko txandan bigarren kantatu zuenak ematen zion hasiera. Gaiak era honetan banatu ziren: Begiristain gauzez danborra jotzen ari zena zen eta Otamendik lo ezin eginez erasotzen diona. Altuna ezkondu eta damututa bizi zena zen eta Lizaso mutil zaharra ezkontzeko irrikatzen zegoena. Zeberio eta Areitio elkarrekin ibiltzen ziren lagunak ziren, eta gau batez despeditu ondoren, geroago putiklub batetan elkartzeko dira biak berriro. Murua eta Lasak bapo afaltzen dute eta ordaintzeko garaia iritsi eta gero ez dute dirurik ez bata ezta besteak ere. J.R. Etxebarria diru egitera Ameriketara joan zena zen eta Ziardari dirua eskatzen dio etxera bueltatzeko. Alkat eta Sardui biak ilargira joanak ziren baina bueltatzeko garaia iritsi eta Alkatek ez zuen nahi bueltatu. Ofizioko lan hauek hamarreko txikian egin zituzten.

Bertso saioaren azkenengo lana puntuatzeko kartzelako gaia izan zen, nahi zuten doinu eta neurrian hi-

runa bertso kantatzeko gai bat eman zitzairen. Horretarako bi gai erabili ziren: Inparentzat gai hau izan zen: «Zabaldu dizu egun berria: zure burutazioak.» Eta pareak zirentzat: «Bukatu da eguna: emaguzu gaurko egunaren kontu.»

Azken agurra baino lehen puntuari hiruak jardun ziren ia guztiak epai mahaikoak erabakiak hartu bitartean. Erabakia hau izan zen: Uda azkenean A taldekoekin kantatzeko sei bertsolari pasatzen dira eta orden alfabetikoan hauek dira: Altuna, Sebastian Lizaso, Mendizabal, Otaño, Peñagaritano, eta Telleria.

Izenak txalo berroz onartuak izan ziren, baina guztiek galdera berbera zuten, zergatik sei bakarrik? Izan ere azken bi saio hauetan bertsolariek maila oso handia agertu zuten eta beren artean diferentzia gutxi, horregatik penagarria izan zen hoiek bakarrik pasatzea, bertsolari oso onak gelditu bait dira atzera: Murua, J.R. Etxebarria, Sardui, Otamendi, Atolla, Jon Aurre, Abel Enbeita, Mendiburu...

Juraduko bati galdetuz zergatik sei bakarrik, erantzun zidan sei hoiek nabarmenak zirela eta hauen ondorengo bertsolarien artean etena bilatzen zaila zela.

Altuna:

Ezkundu egin nintzan
halako batetan,
pausua eman nuan
neuretzat kaltean,
egia aitortu nahi det
nik une honetan,
laguna, nere barne(a)n
hor zer kezka detan,
andriakin bizi naiz
nazka(t)uta penetan.

Altuna:

Erotuta zaude
baina eta haina,
andra bat bilatu nun
polita t'apaina,
baina lege zorrotzak
ditu halajaina,
zu o(r)aindik ezkontzeko
mutil zahar hor baina,
garaiz zaudenez behintzat
ez zaitez engaina.

Altuna:

Hankak berotutzea
denok degu behar,
baina garaiz zaude ta
kontuk eta azkar,
ni hala hasi nintzan
o(r)ain e(g)iten det negar,
eta ikusten ditut
hainbeste mutil zahar,
ai! hoi en gisa ni're
banenbil hor zehar.

Lizaso:

Gu biok gaur ez gaude
alkarren antzeko,
lotsa ere baneukan
honuntz azaltzeko,
neskatxak jartzen zaizkit
kopeta beltzeko,
neure arraza ez daukat
alperrik galtzeko,
eta lagunik ez det
hankak berotzeko.

Lizaso:

Lagun zahar ezkontua
dator pikardira,
baina nik sartu nahi det
gaur zuen gurdira,
maitetasuna bota
kalean erdira,
atzetik ondorenak
sortzen ez badira,
zahartzen naizenean
Miserikordira.

Lizaso:

Zeuk horrelakorikan
ez zendun espero,
eta damutu zera
ezkundu ta gero,
ni berriz uztartzeko
oraindikan bero,
zoriontsu izatea
nik bait det itxaro,
oztoporikan ez dek
maitatu ezkeru

MUERTE ACCIDENTAL DE UN ANARQUISTA

DARIO FO

GEROA

PACO OBREGONEKIN SOLASEAN SUTURIK

Eneko OLASAGAS-
TI
Mikel ANTZA

Bai, sutu egiten da hitzegiterakoan; batez ere zenbait gauzetaz asko hitzegiten du, agian ez da bera egia osoaren zutabe bainan tipo honek gauza asko ditu argi eta «Geroa» taldeak bide bat —txarra ala zuzena den geroak esango du— hartua du. Horretaz aritu gara.

teatr EROAK.

DURANGOKO «GEROA» TALDEA, BIDE BAT

A.- Lehen galdera derrigorrezkoa da, furgoia.

Geroa.- Ba hori, erre dela, printzipioz urrats guztiek erre egin dutela adierazten dute, badago bertsino bat berez erre dela dioena bainan oraindak ezin izan dugu konprobatu. Bainan bueno, Mercedes etxeak berak aztertu zue-nean haren truk zenbat diru ematen ziguten ikusteko, erretzeko behar izan zuen beroa ikusirik eta baita ere suaren lehen arrastoak ez zirela motorraren zentrolik atera kabinatik baizik, probokatua izan zela esan ziguten, laguntzaren bat behar izan zuela gasolina edo beste elementuren bat, eta pisuzko beste arrazoi asko daude pentsatzeko furgoi hori erreia izan dela. Bestalde oso berria zen, asko zaintzen genuen, hiru urtetan ez dugu inolako akatsik eduki, beste eraginaren bat jaso behar izan du, bainan guk ez diogu hala ere garrantzi handirik eman, ezin izan dugulako ere. Begira guk hori gertatutakoan pentsatu dugu gure egitekoa —politikoki ere— funtzioak eta gure lan guztiak

betetzea zela, eszenarioan jarraitzea.

A.- Material handia galdu al duzue?

G.- Hasieran asko izutu ginen dena beztutua bait zegoen, bainan gerora kon-turatu ginen suak ez zuela materiala eramaten dugun zatia harrapatu, piska bat bai baina ez geihegi: argia- ren mangerak eta beste gauzen batzuk, bueno dena nahiko ukitua zegoen, nabardurak, abalorioak, bainan funtsezko elementuak salbatu dira. Gauzak txapuz modura konpondu ditugu, bainan hori zen guk nahi genuena, aktuazioak bete, gure lana ez gelditu, erosi dugu beste furgoi bat eta orain piskat arazoa ekonomikoa da.

A.- Egingo al diguzue zuen lanaren balantze txiki bat?

G.- Bueno guri nahiko kostatu zaigu eskertza lortzea, lau urte pasa ditugu gaur dugun puntura iristeko, agian guk egiten ditugun montaien estiloagatik. Alde batetik guk ez dugula sartu kale-antzerkia gure lanean, pentza daiteke ez

gerala ondo portatu publikoarekin, baina guk ez dugu horrela pentsatzen, gure asmoa aktore eta talde bezala gure lanarekin pozik egotea zen, gure mailan kalitate bateko obra ematea, eta gehiago jo dugu autore aldetik. Uste dugu hurbildu ditugula Euskadira idazle batzu: Maquiavelo, Fo. Baina dena dela utzi behar izan dugu beste linea bat, Euskadiko historia aztertzea antzerki aldetik, hor gertatu zaiguna zera izan da dramagilearen arazoa, nahiz gure iritziz herri honetan pertsonaia oso dramatikoak egon, ez daude elementu horiek dramatikoki erabiliko dituzten egileak. Esaterako Lope de Aguirreraren pertsonaiekin egin ditugun saioak frakaso bezala kontsideratzen ditu-

dela sensazioaz, honek ez du esan nahi alde batera uzten dugunik beste alderdi serioago bat, ez.

A.- Bueno guri testoak, serioak, iruditzen zaizkigu baina badago bestela taldean irrifarra bilatzeko tendentzia bat, ez?

G.- Bai, bai, hori egia da eta hurrengo montaian hori aldegin nahi dugu piskat, oraindik ezin daiteke esan zein izango den linea hori, baina «Abraham y Samuel» eta besteen lineatik segitzeko asmoa dugu. Baina hori bai, autore ezagunak bilatu nahi ditugu, aurretik publikoak zerbait jakin dezan autoreari buruz, beren tematikan bi alderdi ukituko dituen autore bat, alde batetik gure arazoak azalduz eta bestetik

izan baino lehen genuen maila ekonomikoa hartzeko.

A.- Eta ze itzaropen dituzue?

G.- Bueno, ba, guk hitzein dugu, beti bezala baietz esan digute baina ez dakigu, ez gaitu hartu Ministroak eta zain gaude oraindik informe bat entregatu behar dugu eta halere guk garbi esan diegu beraiei eta denei ez ditugula ate gehiago ikutu behar, ez garelako eske ibiliko, profesionala kontsideratzen dugula gure burua, furgoia eta erre den guztia gure izerdiz irabazi dugula, jarraitzen dugula izerditzeko eta lanean, ez dugula inolaz goseti eta pobre itxura erakutsi behar. Ez delako egia alde batetik eta bestaldetik beraiaek bada kitelako ez garelako eske ibiliko. Bestela jaialdi bat ospatuko da Durangon baina ez dugu benefikoa izatea nahi eta argi utzi dugu. Hori bai, zentzu politikoa emango diogu, kultura aske baten askatasun adierazpenaren errebindikazioa.

A.- Beste puntu bat ikutuko dugu; zein da «geroa»ren lan sistema?

G.- Bueno «Geroa» eboluzio prozesu argi baten barruan dago, taldea ez dago batere pozik duen infraegituraz eta egiten dituen lanez. Osatu gabea da, pertsonak falta dira taldean, baina objektiboak nahiko argi ditu, aktore aldetik egitura inportante batetara iritsi nahi dugu, zuzendaria sartu nahi dugu, orain arte gure montaiak gehienak zuzendu dituenak, katalana da eta gurekin orain dela zazpi urte lanean dabil, Antonio Malonda. Bestela gure lana kalerakoa ez denez udan egiten dugu lana. Biltzen gara edo komentu batetan edo base-ri batetan —segun obra nolakoa den—, eta adibidez oraingo honetan hiru hila-bete pasako ditugu. Gero gure asmoa sala bat eraikitzea da, antzerkera soilik es-

keinia. Prest gaude dirua sartzeko, beste inork egiten ez duenez geuk bihurtu beharko dugu entresariak. Ez zaigu inporta beste talde batekin egitea eta ez dakigu non izango den, baina beharra ikusten dugu eta egin guk egin beharko dugu, Gobernuak egin duena Antzerkin lotsagarria baita. Ez dakit zergatik dabilzan hain harro. Urteak, pasako dira hau lortu arte baina gauzak argi ditugu.

A.- Eta bukatzeko, zer diozue Gobernuaren Antzerki Politikari buruz?

G.- Badirudi Gobernuak ez dakiela oso ondo zer duen esku tartean. Antzerkia kontsideratzen dute Kultur Zenizienta bezala edo, aski ezagutzen dugun Alderdi bateko partaideek esan dute Antzerkiak ez duela osatzen euskal kultura. Bueno, eta Fubolak bai? Hemen egiten dena oso txarra dela diote. Hori bai, ez dira sekula ikustera etorriko, eta gaur egun piskat mugitzen gara, regularki egiten ditugu aktuzioak; hori orain urte batzu ez zen gertatzen. Eta hau ez da kontutan hartzen, ez du zer ikusirik egiten den lana eta banatzen den diruaren artean, guri 700 mila eman dizkigute eta 15 egunez Bilbo eta Donostiako Antzokiak alokatzea bakarrik hori baino gehiago izan da. Eta bestalde gezurra da publikoa ez dala joaten. Guk igarri dugu alderik lehendik hona. Noski, egiten den politika ez bada argia zaila da publikoa irabaztea. Hori Linseyd Kemp datorrenean seirehun mila pela ematen dizkiote eta guri 50 mila agindu eta ez ditugu jaso oraindik. Numeroak badiugu eta sartu behar genizkieke begietatik baina seguru ez dutela ARGIA irakurtzen. Onena teatro piskat ikustera atera daitezela, eta orduan ikusiko dute jendea joaten dela eta egiten dena ez dela hain txarra.

gu, bost texto ezberdin egitera iritsi gara eta ez gaude oraindik, pozik ez eta batekin ere. Oso aluzinantea iruditzen zaigun pertsonaia hori, beste edozeinen mailakoa eta berriro hasi nahi izan dugunean ez dugu Euskadin pertsonaia hori dramatizatzeko duen idazlerik aurkitu, baita ere Durangoko herexia, Karlistadak eta beste gai batzuk zain geratzen zaizkigu.

A.- Beste linean beti saiatzen zarete publikoarekin kontaktoa komikotasun aldetik lortu nahian.

G.- Bueno obra honen kasoan ez da hori gertatzen, «Abraham y Samuel»-ek bi zati ezberdinak ditu eta eskema hori hautsi egiten du piskat. Baina bestela bai, saiatzen gara behintzat publikoa atera dadila Antzokitik dibertitu

publikoarekin kontaktoa era atsegin batez lortuz.

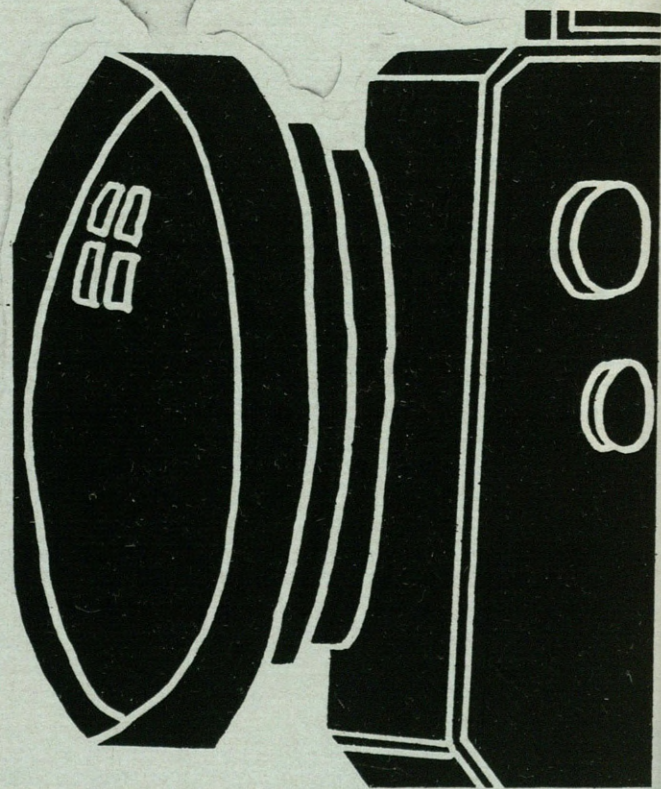
A.- Eta pertsonaia gutxi mantenduko al dituzue?

G.- Bueno salto bat eman nahi genuen. Horretarako dirua aurreratzen ari ginen, soldatak dextente kobratzen genituen banko bidez, eta hiru pertsona gehiago sartu nahi genituen, montaiak handiago bat egiteko.

A.- Zein montaiak zen pentsatua zenutena?

G.- Jendea sartzeko asmoa genuen eta montaiak pertsonaia ugariz egin seitik zortzi edo bederatzira pasa eta guretzat nahiko salto handia zen. Hau, oraingo momentuan, ez da alde batera utzi dugula baina piskat Eusko Jaurlaritzaren zain gaude ea ematen digun dirua furgoiaren istripua

ISPILU GARBI BATEN ELEGANTZIA

Titulua: «Vicios privados, públicas virtudes»
Zuzendaria: Miklos Jancso

Aktoreak: Lajos Balzsovsits, Pamela Villoretti eta Laura Betti

Nazkaturik gauzate (naukate) honez gero. Nazkaturik gaude «S» letra saildu horretaz, «ikusleei ohartarazten zaie filme honek beren sentsibiltatea mindu dezakeela» dioen mezua bidali eta agintzen digun letra saildua. Zinema adierazpen artistiko bezala eta pertsona bera zauritu, intsultatu edota eraso egiten duten filmeen zerrenda egiteari ekinez gero, ez genuke nahiko foliorik. Beste zakur batek egingo lioke zaunka Administrazioari bere sentsibiltateaz arduratuko balitz (baldin badauka), besteona bake saildutan utziz.

Izan ere, betikoa gertatzen bait da behin eta berriro: «S» letraren mezuak

(debekatua-onetsia) erakarrria, jendea dibertitzera joaten da eta, baten batzutan, «Corrida de amor» edo «Vicios privados, públicas virtudes» bezalako filmee-kin aurkitzen da, estafa eta engainutzat joaz. Aski da, ezta?

MIKLOS JANCOS

Budapestko Bela Balasz estudioetan formatua, zinemagile hungariarrik fama-tuena eta munduko inportanteenetakoa dugu. Eisenstein-i zor zaion montaiari buruzko teorizazio baten aurrean, Jancso dugu, dudarik gabe, arintasun handi batez plano-sekuentzia beraren errerealizazioa iritsi den gutxietakoa, zinemagile iraultzaile bezala aurreko kultur emaitza guztiak bereganatzeko beharrari buruzko gogoeta politiko batetatik abiatuz. Hortik datorkio kultu eta erritoetako objektuei, folkloreari, herri kulturari, eta-barri ematen dien inportantzia, zeinu guzti horiek his-

toriaren berezko irakurketa baten barnean kokatuz.

«Montaiari uko egiten badiot —dio Jancsok— publikoarekiko tentsioa eta agresioa dakarrelako da. Aitzitik, plano luzeak askoz errespeto handiago-koak dira ikuslearekiko: akzioak aurrera jotzen duen bitartean, erreflexio-natzeko denbora uzten dute».

BASATIAK ETA ZERRIAK

Oso ahozko lengoaia gutxiarekin eta gorputz komunikazio handiarekin osatutako jolasak eta amodioak, honako hitza bota erazi diezaiekete: «Basatiak». Era berean, jolasa eta amodioaren egileek —torturak eta heriotzeak, gartzelak eta tenploak, aberastasunak eta zapaltze saioak ikusita—, ondorengo hitza pentsatu eta esaten dute: «Zerriak».

«Vicios privados, públicas virtudes» filmea, giza

gorputzetako jolasa eta amodiari eskainitako kantua da. Militarrek eta Administrazioako burokratak izorratzea. Gogo eta gorputzaren libertatea erreibindikatzea aintzinako soinu eta karizien bidez. Arriskutsua gizarterako, hitz ofizialez eta mogimendu motzez bizi den gizarte honetarako. Arriskutsua, batez ere, beren morala eta ohitura baboak inposatzeko boterea eta indarra dauzkaten gizon batzurentzat.

Miklos Jancsonek elegantzia osoko lana burutu du, musika eta antzerki ezagupenen bitartez dudarik gabeko edertasunezko eszenak lortzen ditu. «Vicios privados, públicas virtudes» filme lirain eta zehatza da, forman nahiz edukian. Botereko agintariak zikintzat joko duten ispilua da. Baina ez dago horrelakorik, ispilua garbi garbia dago eta, zikinkeria berengandik dator.

Koldo SAN JULIAN

BERTSOAK

AGUR ALKATE JAUNA

Joxe Mari Arrieta

Juan Joxe Uriari
gaur gure agurra
eskeini nai nioke
ta ez da xamurra;
askatasuna ain da
guretzat laburra
egia dionari
goitikan egurra
kolpeka lortu degu
lortu dan apurra.

Obra an obra emen
lana eta lan
ori da egin dezun
pekatu txar dana,
erria jazten saia
larrugorrik zana,
beti bete nai zendun
biotzak esana,
ai danok ba-gendu zuk
bezelako bana.

Pozgarri gertatzen zan
zugana joatea
beti zabalik zeukan
edonork atea,
zer ote da bat berez
gizon izatea...
lendabizi laguna
gero alkatea,
ta orain alajaiña
saritzat katea!

Biotz zitala beti
zornearen miñez
gozotasun gutxi-ta
zipozkeri griñez.
Gu zurekin gaudela
lagun jator ziñez,
ez bai dezu berdiñik
gizonez ta piñez
orretxegatik daude
eraman eziñez.

Ez dago gorrotorik
nere bertsoetan
asmo txarrikan ez det
beatz besoetan
baiña goseak daude
eta basoetan
arrano atzaparrak
gure usoetan
errez sartu oi dira
mami gozoetan.

Nunaitikan etzaigu
falta atakerik
gorroto zipozkeri
malko ta nekerik,
ezin-bizi zori-txar
ta odol-eskerik.
Sua itzali gabe
ezin buka kerik
bide ontatik emen
ez dago pakerik.

Espetxeratua zu
etzera bakarra
gaur geiagorengana
eldu da sukarra;
baretuko al zaigu
denbora zakarra,
noizbait gallenduko da
eguzki indarra
lore usaia eta
txorien marmarra.

Gehienok entzungo zenuten inoiz irati estatal batetan egiten duten «de costa a costa» irratsaioa. Irratsaio honetan noizean behin halako konkurtso txiki batzuk egiten dituzte entzuleei galderak zuzenduaz.

Horietaiko batetan, orain dela aste pare bat hau entzun ahal izan genuen, eta kontutan izan saioa zuzenean dela:

– Egun on etxekoandre, zuretzat galdera erraz bat dugu; zer da kloruro sodikoa?

– Kloruro sodikoa, kloruro sodikoa, mihinpuntan daukat, mesedez, emaidazu pistaren bat.

– Zure etxean seguru daukazu gauza txuri bat.

– Mmmmmmmmm, emaidazu mesedez bigarren pista bat, mihinpuntan baitaukat, baina ez zait aterazen.

– Sukaldean asko erabiltzen den zerbait.

– Ia, ia, baina... mesedez azkenengoa.

– Beno, zer botatzen diezu zure senarraren arrautzei?

– Ah! Talko hautsak!

Ezaguna izango da askorentzat Zepairen pasadizo hau. Zepaik ba omen zuen taberna bat, eta han txar-teltxo hau irakur omen zitekeen:

«On parle français».

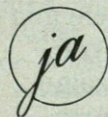
Bere lagun batek, hura irakurri zuenean, galdera hau egin zion:

– Baina Zepai, hik frantsesez ba al dakik ba?

– Nik? Tutik ere ez.

– Eta orduan nork hitzegiten dik etxe honetan frantsesez?

– Datozenak.

Baina denak ez direla ba hain frantsesazaleak. Ba zen ba Lapurdi alde horretan frantsesei izugarritzko amorroa zien apaiz bat, eta ahal

zuen guztietan beraiekin sartu ta sartu aritzen zena.

– Anai-arreba maiteok, ba al dakizue nongotarra zen Adan eta Eva engainatu zituen sugea? Frantsesa. Eta Cain ba al dakizue nongoa zen? Frantsesa ere.

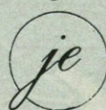
Eta horrela egunero-egunero. Entzuleak azkenean nazkatu eta go-tzaiarengana doaz zerbait egin dezan arazo honetan eskatzera. Amore eman beharra eta apaiza frantses hitza bere bizitza guztian pulpilotik berriro ez esatera konprometatzen da.

Hurrengo mezetan jendea apaisak esango duenaren zai:

– Eta azken afarian Jesusek esan zuen: Zuetako norbaitek traditu egingo nau. Ni al naiz? galdetzen dio Lukasek. Ez ez zara zu erantzuten dio Jesusek.

Ni al naiz? galdetzen dio Mateok. Ez, ez zara zu, erantzuten Jesusek.

Azkenik, Judasek galdetzen dio: «C'est moi, Seigneur?».

Emakume bat medikuarengana doa, tripako mina sentitzen duela eta haurdun dagoelaren sentsasioa duela esanez.

– Lasai, lasai, horiek haizeak dira.

Handik bederatzi hilabetetara emakume berbera bi haurrekin azaltzen da:

– Zureak al dira haur horiek? galdetzen dio medikuak aztoratua.

– Ez, marilenaz jantzitako bi puzkar dituk.

Tren-bagoi batetan gazte bat far eta far ari da. Aldamenean dagoen tipoak:

– Baina zer ari haiz horrela far eta far?

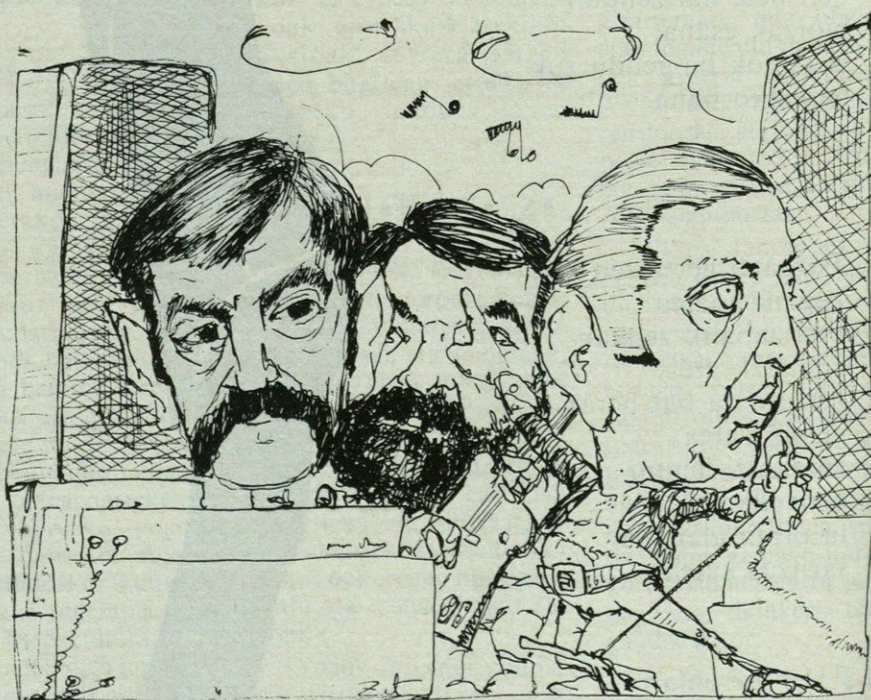
– Nere buruari txisteak kontatzen.

Baina isildu beharrean besteak segi ta segi. Halako batetan besteak baino askoz ere far ozenagoa egiten hasten da, tripak ere eutsi ezin dituela.

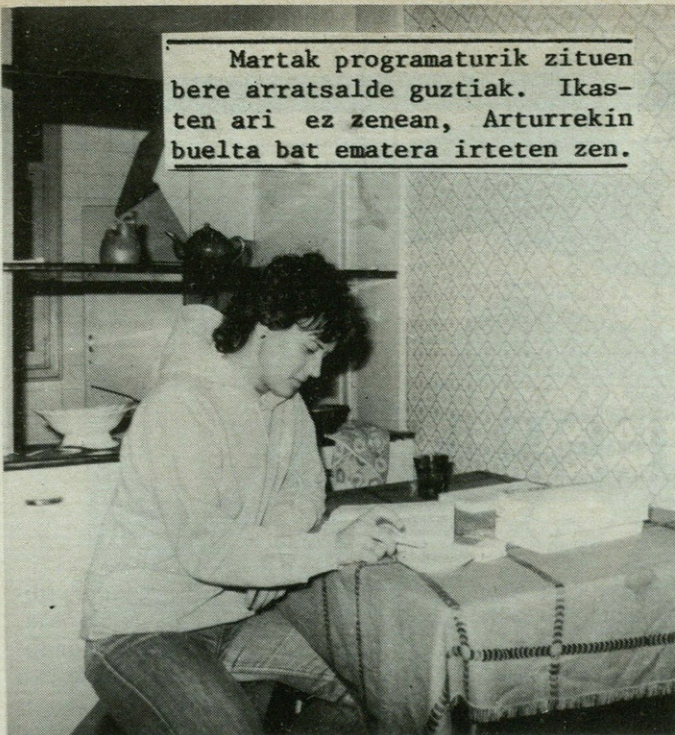
– Eta orain zer gertatzen zain?

– Ez nekien txiste bat kontatu diodala.

ZER EGINGO DUTE PIANISTARIK GABE?

Martak programaturik zituen bere arratsalde guztiak. Ikasten ari ez zenean, Arturrekin buelta bat ematera irteten zen.

Seiretan, beti bezala, telefonoa. Hartu aurretik bazekien Artur izango zela, normalki ordu hartan deitzen zuen eta.

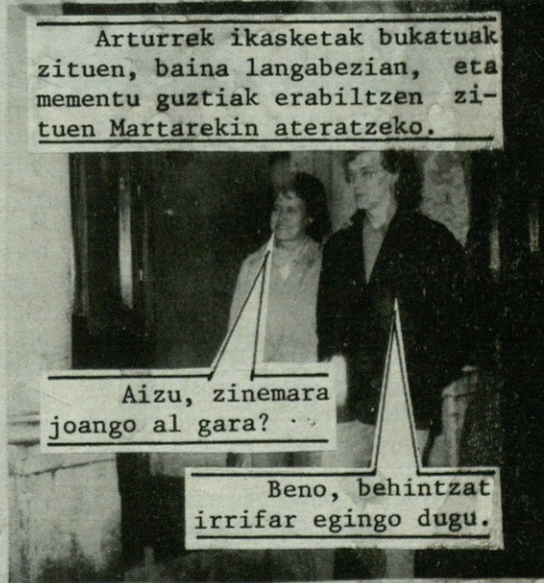
Kaixo, bale ba, seirak eta laurdenetan prest egongo naiz.

Arraroa zen, baina puntual heldu zen Artur zitara. Urduri zegoen erlojua begira.

Gero, niri esaten puntuala izateko.

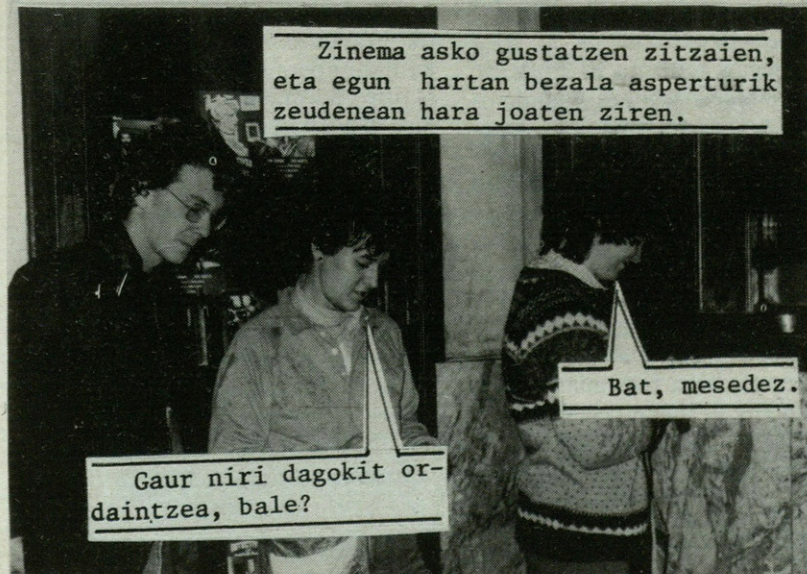
Arturrek ikasketak bukatuak zituen, baina langabezian, eta mementu guztiak erabiltzen zituen Martarekin ateratzeko.

Aizu, zinemara joango al gara?

Beno, behintzat irrifar egingo dugu.

Zinema asko gustatzen zitzaien, eta egun hartan bezala asperturik zeudenean hara joaten ziren.

Gaur niri dagokit ordaintzea, bale?

Bat, mesedez.

Filmea ikusi ondoren...

Orduan, bihar ikusiko gara?

Arratsaldean klaseko lagunekin lan bat egin behar dut, baina geroago bai.

ESPAÑA! ESPAÑA!

Familia osoa telebistaren aurrean dagoenean, lagunetako ia bat bakarrik ere kaletik ez dabilenean, gure egunkarietan erdiko koaderniloa estu eta presaka osatzen ari direnean, noa lerro hauek botatzera. Bat edo besteri nerekin kokoteraino dagoela entzun beharra apostuan jartzera.

Baina ni ere dena libre duten mito berri hauetaz honerainoxe nago, eta esateko gogoia daukat. Bai neska, Espainiako selezioan jokatzeko ari diren futbolari euskaldunak ari naun. Ahaztu al duzue bada Espainiako kolorez jantziak dabilatzala, eskudo dotorea bularreen, himno sagaratuaren aurrean xut, milioi ederrak irabazten?

«Vaya, hombre, con el peso este!». Kurioso da. Gestoraren paperak jarritz gero azala arriskuan jartzen duen horrek ere igual kontra egingo dit. Futbolista gaisoak. Selezio nazionalaren erdia euskaldunak, gipuzkoarrak gehienak. Eta onenak gainera. Ataria zaintzen dagoen panteragandik hasita. Euskal arrazaren abilitadea mailarik gorenetara eramanez dutenak. Euskal Herriaren ordezkariak. Madrildarrak lokatzen erabili dituztenak. Gure mendekua pertsonalizazioa.

Ederki, ederki. Eta Benito Lertxundi «Eurovision» festibalera joango balitz? (Hasi dira bullaka koadrilako guztiak, horratx). Nik ez dut bada alde haundiegirik ikusten. Aldeantzez. Futbolariak Espainiako eki-poarekin jokatu gabe ere ez dira gaizkitxo bizi: dirua barra-barra. Gure kantariak aldez, eta ez da Benito larrien dabilena, langile baten soldata ezin irabaziz.

Gure kantariak, ez idatzi eta ez konkretatu gabe dagoen, baina guztiok ulertzen dugun, kodigo bat bete behar dute abertzale eta euskaltzaleok onartu ditzagun. Zergatik ez

dugu «gure» jotzen Orquesta Mondragón eta bai beste zenbait? «Beste» zenbait gauza baloratzen dugulako. Konforme. Niri ere ez didate grazia haundiegirik egiten «El arte por el arte» eta «No mezcléis la política en todo» eta holako pitokeriekin dabilzenak.

Futbolarekin ez diot horri alde haundiegirik ikusten. Zera bakarrik: partidu baten aurrean gehiago berotzen garela. Behin eseriz geroz eta Alonsok bi aldiz ia gel sartu duenean, nor altxa telebistaren aurretik! Hainbat gehiago estadioan bertan bazaude.

Ederki. Baina España-Honduras Madrilen izan ordez Bilbon izan balitz «España! España!» ihardun beharko genuen, arrazoi haundiagoz galtzen zihoalako. Ala ez? Ala «Euskadi! Euskadi! hasiko ginen? Ez da hain txorrada. Batez ere bizi dugun egoeran.

Atzo bertan, ia kristorena montatu zuen tipo batek, egunero bazkaltzen dugun tabernan. Beti ezagutu dugun nazionalista kastillano ipurterre tipikoa. «Lo que pasa es que sois todos unos chaqueteros. Los de la Real cuando juegan aquí son de Euskadi, no son españoles. Y ahora, cuando os conviene, que son». Denok txaketeroak garela esan zuelako a zer nolakoa armatu zen, galdetu Katari! Baina bere odol txar guztian bazuen arrazoi.

Hor kontraesan bat dagoela garbi dago, eta bakoitzak ahal duen bezala ematen dio buelta. Besteok ere Espainiko banderari muin eman genion, bizitzaren urte bete, Espainiaren integritatea maite ez duten etsaien aurka harmak erabili. Baina ez genituen familiakoak txaloak jotzera eramanez.

Begira, mutilak. Futbola gustatzen bazaizue, deputamadre. Baina ez ezaue montatzen dituzuen bezalako

folkloreak montatu. Liga txuri-urdinak irabazi dutela eta haiek heroeak. Zuek ez zaudete ganbaratik ondo! Heroea, bere mesede pertsonalerako ez den zerbaitengatik bere zeozer arriskuan jartzen duena da. Horieta-tik exenplurik ez zaigu falta gaur egun, kaleetan ikusten ez baditugu ere. Euskal futbolariak heroe nazionalak...!

Herria maite badute, gu maite bagaituzte, egin dezatela zerbait Espainiako koloreak defenditzeaz aparte. Gure herkide diren 500 preso beren kartzeletan rehentzat dauzkaten kolore horiek defenditzeaz aparte. Orduan aitortuko zaituztet zuen kontraesanen barruan, gure tarteko. Beste zenbait gure tarteko defenditu dugun bezala. Amurizak bertso eder askoak jarri zizkizuen Liga irabazi zutenen, propaganda politik egin zizuten. Non zaudete orain zuek hura, eta dagoen arrazoiengatik egonik gainera, kartzelan egotea salatzeako orduan?

Folklore puta bat. Donostian alkattea abertzalea izatea bezala: begira bandera, han goian, beste bien gaine-tik, Franco gaizto hura bizi zen garai-ko itxura bera eginaz. Folklore puta. «Gure» harmadaren desfilean ordezkari dagoen senatore nazionalista be-zala.

Heroeak San Mamesko atarian pa-perak banatzen zituztenak dira. Beren pankarta haundiarekin kateatu zirenak. Beren hirurogei urtetan. Edo futbolistak, «zerbait» egin dezate-nean.

Horregatik ez dugu guk Parte Zaharrean jende pilarik merezi. Eta Martin Zabaleta eta bere lagunak bai.

España. Rarrarra. España! Rarra-rra.. Ez da inor kexu.

EGINA

DIRUA ORDU GUZTIETAN

Ordu guztietan Kutxaren zerbitzuak zure mesedetan daude.

Hemen duzu gure Txatel Berdea. Txartel Berdearekin eragiketa guztiak, diru ateratzea, diru sartzea, etab. edozein ordutan egin dezakezu, gauean edo egunean, lanegunetan edo eta jaiegunetan. Txartel Berdeak ez du ezagutzen jairik.

Erlojua begiratu barik, behar dituzun soluziobideak zeure eskuetan daude:

- Edozein unetan dirua ateratzen.
- Dirua sartzen.
- Zure saldoa berehala ezagutzen.
- Taloi txekak eskatzen.

KREDITUA EDOZEIN TOKITAN

Bidai ajentzietan, hoteletan, jate-txetan, dendetan, erostetxe handietan.

Bizkaian 2.000 toki baino gehiagotan.

Munduan zehar 2.600.000 tokitan.

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartela erakutsirik **NONAHÍ**, txakur txiki bat ere gabe, erosiko duzu.

Horrela, ez duzu gainean dirurik eraman behar ez eta konturik atera behar.

Gauzez gozatzeko ez duzu itxaron behar. Pagatzeko itxaron behar duzu, gure kreditu osoa duzu eta.

ETA 5.000.000 TAKO SEGURU DOHAIN BAT

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartelarekin harantz honantz ibiltzea ez da bakarrik eroso.

Segurua baita.

Abioiez, trenez edo eta itsasuntziz egindako bidaiak txartelaz abonatzen badituzu, zuek eta zeure etxeak

istripuen kontrako aseguru bat duzue. 5.000.000 pztako aseguru hain zuzen. Dena debalde.

Horregaitik ere Bizkaiko Kutxaren Master Charge-a eduki eta erabili behar duzu.

Seguru gaude.

CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA

30 segunduren buruan zeure eragiketak eginik daude.

"Tarjeta 24 CAP" txartelaz
gure Kutxazain Automatikoak
erabiliaz dirua atara, dirua sar,
taloi edo txeke, zure
kontuaren laburpena
eska, talonari berri
bat eska eta hori
dena
herrenkan
jarrita itxoin
beharrik gabe,

denbora asko aurreztuz.
30 segunduz behetik, eta batere
konplikaziorik gabe, Gure
Kutxazain Automatikoak
egunaren 24 ordutan
zerbitzeko
baitauzkazu, nola
funtzionatzen
duen pausoz
pauso azaltzen
dizute.

Kutxazain Automatikoa

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA